Ազգ
Azg
armenian daily

13 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1996 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ # 26 (1032)

Հայկական ատոմակայանը վերականգնում է հզորությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ըստ նախատեսվածի, փետրվարի 12-ի երեկոյան Հայկական ատոմային էլեկտրակայանը մտել է անցնի իր ծրագրային հզորության 92 տոկոսանոց աշխատանքային ռեժիմին: Ինչպես Արմենպրեսի թղթակցին ասաց ՀԱԷԿ-ի տնօրեն Սուրեն Ազատյանը, 3-րդ և 4-րդ տուրբինների ստուգումները, որոնք ավարտվեցին կիրակի ուշ երեկոյան, անցան բարեհաջող, արդյունքները գոհացուցիչ են: Անցկացված միջոցառումը խնդիր ուներ պարզելու արդեն ամիսներ աշխատող կարեւորագույն հանգույցների վիճակը: Միաժամանակ, ինչպես հաղորդում է Նոյյան տապանը, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշման համաձայն ՀՀ առեւտրի, սպասարկումների և զբոսաշրջիկության նախարարության և էներգետիկայի նախարարության համաձայնեցվել է մինչեւ 1996 թ. մարտի 1-ը ապահովել ՀՀ 1994 թ. միջոցառական փոխկապակցված առաքումների հետեւանքով առաջացած պարտքերի մարման համար համապատասխան ռեսուրսների կինումը, «Հայկոնտրակտ», «Հայրուսգազարդ» ընկերության ծեռնարկությունների համար նաստատել այդ պարտքերի մարման ժամանակացույցը: Փոփոխություն է մտցվել «Հայաստանի Հանրապետության 1995 թ. միջոցառական համաձայնագրով փոխկապակցված (կլիրինգային) առաքումների մասին» Հայաստանի կառավարության 1995 թ. մայիսի 25-ի թիվ 281 որոշման 10 կետում. «1995թ. ընթացքում» բառերը փոխարինվել են «մինչեւ 1996 թ. հոկտեմբերի 1-ը» բառերով:

ԵՐԵՎԱՆ

Դեմիրելի ուղերձը դեռեւս պիտի ուսումնասիրվի

Երեկ Թուրքիայի հանրապետության նախագահ Սուլեյման Դեմիրելի բանագնաց, արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Այհան Քամալը Բաքվից ժամանեց Երեւան եւ մեկ ժամից ավելի զրույց ունեցավ Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ: Ինչպես արդեն տեղեկացրել էինք, բանագնացը Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահներին մեծ է հանձներ Սուլեյման Դեմիրելի ուղերձը: Պատասխանելով մեր հարցին՝ ՀՀ նախագահի մամուլի քարտուղարի պաշտոնակատար Լեւոն Զուրաբյանը տեղեկացրեց, որ ուղերձով Թուրքիայի նախագահը կոչ էր անում առաջացնել եւ խորացնել ղարաբաղյան կարգավորման գործընթացը: Ուղերձում, մամուլի քարտուղարի ասելով, նաեւ աջակցություն է հայտնվում բազմակողմ, ինչպես նաեւ ուղղակի բանակցությունների գործընթացին: Հանդիպման ժամանակ ՀՀ նախագահը եւ թուրք բանագնացը կարծիքներ են փոխանակել Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի կարգավորման շուրջ: Շոշափվել է նաեւ հայ-թուրքական հարաբերությունների զարգացման ներկա հնարավորությունների հարցը: Լեւոն Զուրաբյանը նշեց, թե առայժմ չի կարող կանխատեսել՝ ՀՀ նախագահը կպատասխանի՞ Թուրքիայի նախագահի ուղերձին, թե ոչ, քանի որ ուղերձը դեռեւս պետք է ուսումնասիրվի:

Ա. Հ.

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն ընդունեց Ֆեոդոր Ռեուտին

Երեկ, փետրվարի 12-ին, ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն ընդունեց Անդրկովկասում ՌԴ զորախմբի հրամանատար Ֆեոդոր Ռեուտին: Ինչպես տեղեկացրեցին ՀՀ նախագահի մամուլի ծառայությունից, հանդիպմանը, որին ներկա է եղել նաեւ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը, քննարկվել են Հայաստանում ռուսական ռազմակայանի գործունեության, ինչպես նաեւ Հայաստանի եւ Ռուսաստանի զինուժերի հարաբերությունների հետ կապված հարցեր:

Բանակցությունների հերթական փուլը փետրվարի 21-ին Հելսինկիում

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի շրջանակներում ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորմանն ուղղված բանակցությունների հերթական փուլը տեղի կունենա փետրվարի 21-ին Հելսինկիում: Բանակցային հաջորդ հանդիպումը կկայանա Մոսկվայում մարտի 15-16-ին: Այս մասին հաղորդել է ԼՂՀ արտաքին գործերի նախարար Արկադի Ղուկասյանը:

Գնդակոծվել են Ոսկեպար գյուղի դիրքերը եւ Իջեւանի ճանապարհը

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ պաշտպանության նախարարության մամուլի ծառայությունից հայտնեցին, որ փետրվարի 9-ին ժամը 16:50-18:55 եւ փետրվարի 10-ին ժամը 20:00-20:40-ը Ադրբեջանի զինված ուժերը խոշոր տրամաչափի գնդացիրներով եւ հրաձգային տարատեսակ զենքերով գնդակոծել են Նոյեմբերյանի շրջանի Ոսկեպար գյուղի պաշտպանական դիրքերը, ինչպես նաեւ Իջեւանի շրջան տանող ավտոճանապարհը: Երկու դեպքում էլ տուժածներ չկան: Հայկական զինված ուժերի պատասխան գործողություններից հետո հակառակորդը դադարեցրել է կրակը:

ՍԿԱՆԴԱԼ

Սելեզնյովի «հայտարարության» շուրջ աղմուկը զարմանք է հարուցում Մոսկվայում

Մեր նախորդ համարում խոստացել էինք ադրբեջանական «Գյունեյ» թերթի հունվարի 13-ի համար ծեծ բերելու դեռեւս թան արդյունքից ասուլիս Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցի կապակցությամբ այնտեղ տեղված Գենադի Սելեզնյովի հայտարարության վավերականության: Մոսկվայում մեր հասակ թղթակից Լուսինե Ղուկասյանին դժբախտաբար չհաջողվեց ծեծ բերել նույն թերթի համար (նույնիսկ Ադրբեջանի դեսպանատանը չունեին այն, քանի որ իրենց մոտ կարեւոր թերթերի թվին չի դասվում «Գյունեյը»), իսկ առանց բուն տեքստի առկայության, ինչպես մեր թղթակցին բացատրեց ՌԴ Պետդումայի խոսնակի մամուլի քարտուղար Վլադիմիր Գոլուբկինը, որին խոսնակը պետք չացխտար արեց բան ավելացնել ուրախ օր «Ազգի» թղթակցին արած իր հայտարարության վրա, որտեղ մասնավորապես ասել էր. «Մենք պաշտպանում ենք Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը, իսկ ինչ վերաբերում է ազգամիջյան հակամարտություններին, այդ թվում նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի կոնֆլիկտին, ապա այն պետք է կարգավորվի միայն խաղաղ բանակցությունների միջոցով»: Իսկ ինչ վերաբերում է «Գյունեյում» լույս տեսած մյուս խոսքերին (հայերի կողմից «զինված ներխուժում», «Ղարաբաղում հայերի ծնունդ ավելի ուշ»), որոնք բարձրաձայնությամբ մեր թղթակցը ներկայացրեց էր մամուլի քարտուղարին, վերջինս ասաց. «Ես չեմ կարծում, որ պրն Սելեզնյովը այդ խոսքերի տեր կլիներ»: Այնուհանդերձ, Պետդումայի խոսնակի մամուլի քարտուղարը զարմանք հայտնեց ադրբեջանական մի երկրորդական թերթում լույս տեսած մի հայտարարության առթիվ Հայաստանում (եւ ոչ միայն Հայաստանում, քանի որ օրերս «Նեզավիսիմայա գազետա» թերթում լույս է տեսել Արմեն Խանփերյանի հոդվածը, որտեղ նույնպես արծարծվել է այս հարցը) բարձրացված աղմուկի համար: Ի դեպ, ինչպես վկայում է Մոսկվայում մեր հասակ թղթակիցը, Մոսկվայում հայկական հարցերով հետաքրքրվող քաղաքական շրջանակներում նույնպես տարակուսում են հայտնել այդ առթիվ:

ՄԻՋԱՊԵՏԱԿԱՆ

Անդրեյ Նիկոլաեւ. «Սա աշխատանքային այց է»

ՌԴ սահմանապահների ղեկավարը ժամանեց Երեւան

ՏԻԳՐԱՆ ԱԻՆՈՅԱՆ

Երկուշաբթի օրը Երեւան ժամանեց Ռուսաստանի Դաշնության սահմանապահ դաշնակցային ծառայության տնօրեն, բանակի գեներալ Անդրեյ Նիկոլաեւը՝ գլխավորելով այդ գերատեսչության գեներալների ու սպաների մի խումբ, որոնք կայցելեն Անդրկովկասի պետություններն ու Հյուսիսային Կովկասի մի քանի շրջաններ:

Սա ծրագրային ուղեւորություն է, որն իրականացվում է Անդրկովկասի պետությունների ղեկավարների հետ ձեռք բերված պայմանավորվածության եւ ՌԴ նախագահի կարգադրությամբ, հայտարարեց Ա. Նիկոլաեւը Երեւանի օդանավակայանում: Երեք օրվա ընթացքում մենք պետք է Հայաստան, Վրաստան եւ Ադրբեջան այցելենք, նշեց նա: Դաշնակցային սահմանապահ ծառայության տնօրենը հայտնեց, որ ուղեւորության խնդիր ԱՊՀ հարավային սահմանների ամրապնդումն է, փոխգործողությունների հարցերի մշակումը՝ Հյուսիսային Կովկասի հայտնի իրադարձությունների հետ կապված: Ա. Նիկոլաեւն ընդգծեց այս տարածաշրջանի միջով գտնվող

խակազդելու կարեւորությունը: Ուրեմն դա բացառվի, անհրաժեշտ է համապատասխան աշխատանքներ տանել Հայաստանի, Վրաստանի ու Ադրբեջանի մեր գործընկերների հետ, ասաց նա:

Գեներալը հիշեցրեց, որ 1992 թ. ի վեր ՌԴ սահմանապահ զորքերը Հայաստանի ու Վրաստանի սահմանների հետ համատեղ զբաղված են ԱՊՀ սահմանների կոլեկտիվ հսկման պաշտպանությամբ: Ըստ Ա. Նիկոլաեւի, ինքը «դյանային աշխատանքներ» տանի Հայաստանի ազգային անվտանգության նախարարության ու Վրաստանի համապատասխան գերատեսչության հետ կապված ֆինանսավորման, նյութատեխնիկական ապահովման հարցերի լուծման ուղղությամբ, օպերատիվ-հետախուզական գործունեության բնագավառում: Մենք ոչ միայն կքննարկենք, այլեւ կստորագրենք փաստաթղթեր՝ ՌԴ սահմանապահ զորքերի գործունեության ֆինանսավորման վերաբերյալ, ասաց գեներալը: Իր խոսքերով, զորքերի ֆինանսավորման եւ համալրման ցավագին հարցերը վերջին 3 տարիներին ավելի լավ են լուծվել: Դա վերաբերում է նաեւ Հայաստանին ու Վրաստանին, որոնք 1995 թ. ընթացքում մուծել են ԱՊՀ անվտանգության ֆինանսավորման իրենց մասնաբաժնի զգալի մասը: Տնօրենը հույս հայտնեց, որ այդ դրական միտումն «իր դրական միտումը» կունենա այս տարվա ընթացքում:

Տես # էջ 3

ԽՈՐԱՅԵԼ

Խորհրդարանի եւ վարչապետի ընտրությունները մայիսի 21-ին

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, WSJ, RFI: «Լիկուդ» ընդդիմադիր համախմբման ղեկավար Նեթանյահուի հետ խորհրդակցելուց հետո վարչապետ Շիմոն Պերեսը հայտարարեց, թե Իսրայելի խորհրդարանի եւ վարչապետի կանխահաս ընտրությունները տեղի են ունենալու առաջիկա մայիսի 21-ին: Ի դեպ, առաջին անգամն է Իսրայելում վարչապետն ընտրվելու համաժողովրդական քվեարկությամբ: Վարչապետ Պերեսը հույս ունի, որ կանխահաս ընտրություններով իր գլխավորած Աշխատավորական կուսակցությանը խորհրդարանում կամրապնդի իր դիրքերը, միաժամանակ ընտրողների մեծ մասը փաստորեն իր համագործակցությունը տված կլինի ներկա իշխանության խաղաղարար քաղաքականությանը: Ավելացնենք, որ սոցիալական հարցման վերջին արդյունքները Աշխատավորական կուսակցությունը տալիս են զգալի առավելություն, այնինչ ներկայիս խորհրդարանում այդ կուսակցությունը գրեթե հավասար արոռներ ունի «Լիկուդի» հետ:

Հայտնի դարձավ նաեւ, որ Իսրայելի նախկին վարչապետ Ռաբինին սպանող Յիգալ Ամիրը դատապարտական հանձնաժողովի կողմից առողջ է ճանաչվել: Շուտով կվերսկսվի դատական նիստը, որն ընդհատվել էր հունվարին, Ամիրի պաշտպանների միջնորդագրի համաձայն: Վերջիններս պատճառաբանելով, որ իրենց պաշտպանյալը տառապում է հոգեկան հիվանդությամբ, պահանջել էին նրան ուղարկել դատաբժշկական հետազոտման:

Մահապատիժ Նարիման Իմրանովին եւ Ալեքրամ Գումբատովին

Երեկ Ադրբեջանի գերագույն դատարանը հայրենիքի դավաճանության համար մահվան դատապարտեց Ադրբեջանի ազգային անվտանգության նախկին նախարար Նարիման Իմրանովին եւ ազգային բանակի նախկին գնդապետ Ալեքրամ Գումբատովին: Մեղադրական եզրակացության մեջ նշվում է, որ Իմրանովը 1994 թ. սեպտեմբերին ԱԱՆ-ի միջոցառումից կազմակերպել է 4 պետական հանցագործների, այդ թվում նաեւ գնդապետ Գումբատովի փախուստը: Գումբատովին մեղադրում են նաեւ ներկայացված զինված խմբավորում կազմակերպելու եւ զինված ճանապարհով երկրի հարավում իշխանությունը զավթելու մեջ: Դատավճիռը բեկանման ենթակա չէ:

Աբխազիային ու Վրաստանին համախառնված կարգավիճա՞կ

ԹԲԻԼԻՍԻ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՓԱՍՏ-BSP Վրացական հեռուստատեսության հաղորդման համաձայն, ՌԴ արտգործնախարարությունում մշակվել է վրաց-աբխազական հակամարտության կարգավորմանն առնչվող նոր փաստաթուղթ, որի հիմնական շեշտը դրված է Աբխազիայի առանձին կարգավիճակի վրա:

Այդ առնչությամբ Մոսկվայում Աբխազիայի ներկայացուցչության տարածած հայտարարության մեջ ընդգծվում է, որ նոր փաստաթղթի ոգին լիովին բավարարում է աբխազական կողմին, քանզի դրանով Աբխազիայի համար նախատեսվում է Վրաստանի հետ իրավահավասար կարգավիճակ: «Երկու փաստաթղթերն ընդունելի նաեւ վրացական կողմից, ապա անհրաժեշտություն կառաջանա բանակցությունների յուրաքանչյուր ռաունդ գումարել ծեսն լու Աբխազիայի, որպես իրավահավասար կողմի, անկախության» ավելացվում է հայտարարության մեջ:

Յասեր Արաֆաթը Պաղեստինյան ինքնավարության առաջին նախագահ

ԳԱԶԱ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, WSJ, RFI: Յասեր Արաֆաթն այսօր երդվեց իր նախագահական երդումը եւ դարձավ Մ. Նահանգների հովանավորությամբ Իսրայելի պաղեստինցիներին շնորհված ինքնավարության առաջին նախագահը: Մյուս կողմից, պաղեստինյան իշխանությունները այսօր հրապարակեցին վերջին ընտրությունների վերջնական արդյունքները: Արաֆաթը հավաքել է նախագահական ընտրություններում ձայների 87,1 տոկոսը, իսկ նրա գլխավորած Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպությունը 88 տեղից խորհրդարանում 50 աթոռ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **ՏԵՂԱԿԱՆ**

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Անդրեյ Նիկոլաեւ. Սա աշխատանքային այց է

Սկիզբը էջ 1

Պատասխանելով մեր հարցին, գեներալ Ա. Նիկոլաեւը նշեց, որ իրադրությունը Հյուսիսային Կովկասում «հավելյալ բնութագրումների կարիք չունի՝ առանց այն էլ իրավիճակը պարզ է»: Նա հայտնեց, որ ուժեր հանդիպում Նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ. «Ես անձնական հանդիպում ունեմ նախագահ Բորիս Ելցինից, ասաց Ա. Նիկոլաեւը, չբացելով այդ հանձնարարականի բովանդակությունը:

Խոսելով Բաժու կասարելիք իր այցի մասին, գեներալը ցանկություն հայտնեց, որ Ադրբեջանը միանա ԱՊՀ սահմանների միացյալ համակարգին: Ինչ որ չափով ադրբեջանական դեկավարությունը եւ այդ հանրապետության համապատասխան գերատեսչությունների ղեկավարները պատրաստ են այդ հարցերի քննարկմանը, ասաց նա: Եթե որեւէ առաջընթաց արձանագրվի, ապա դա չափազանց կարեւոր կլինի ինչպես Անդրկովկասի, այնպես էլ ողջ ԱՊՀ-ի համար ընդհանրապես: Ես ուզում եմ դրական առաջխաղացման հույս ունենալ, ավելացրեց Ա. Նիկոլաեւը:

Օրվա երկրորդ կեսին ՌԴ դաշնակցային սահմանապահ ծառայության տնօրենն այցելեց ՀՀ պաշտպանության նախարարության բազմաբնույթ հրամանատարական բարձրագույն ուսումնարան, ուր բացվել է սահմանապահ ծառայության ֆակուլտետ: Երեկոյան Ա. Նիկոլաեւը հանդիպում ունեցավ ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ:

Հանդիպումից հետո Անդրեյ Նիկոլաեւը հայտարարեց, թե ինքը բավարարված է Հայաստանի նախագահի հետ հանդիպումից: Բոլոր հարցերը քննարկվել են դրական ընթացքով: Ստորագրման են նախապատրաստվել չորս փաստաթուղթ: Թե ինչպիսի փաստաթղթեր են, նա չհայտնեց: Փոխարենը տեղեկացրեց, որ նախագահ Ելցինի հանձնարարությունը կատարված է: Հանձնարարականի բնույթի մասին չհայտնելով, Նիկոլաեւը նշեց, [illegible] կացրի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը: Վերջում նա նշեց, որ հայ-ռուսական հարաբերությունները զարգանում են դրականորեն, եւ այս հարցում Հայաստանի ու Ռուսաստանի նախագահների տեսակետները համընկնում են:

Ոչ միայն Արմեն Գրիգորյանը չէր փորձել իր՝ պաշտոնից՝ հրաժարվելու մտադրությունը, երեկ նրան միացան ամբաստանյալներից եւս երկուսը՝ Արմենակ Մնջոյանն ու Արմեն Զախարյանը: Նախագահողը Ա. Քարամյանին իր պաշտոնյայի հետ չեզակցություն բուլղարեց, սակայն դա էլ ոչինչ չփոխեց: Ամբաստանյալների բողոքը պաշտոնների մասնագիտական զինե-

ծառայության ատյանները չեն համապատասխանում գործի նյութերին՝ դա նախաքննական մարմնի կարծիքն է եւ ոչ թե փաստաբանների: Իսկ փաստաբաններն ապացուցում են, որ փորձաքննության ատյանները լրիվ կեղծված են», հայտնեց Ռ. Ռշտունին՝ լրիվ համաձայնվելով ամբաստանյալների հարցադրմանը: «Ես անզոր եմ ճակատով ջարդել այն պատը, որը դը-

ԴՐՈ-ԴԱՏ

Ամբաստանյալներից երեքը հրաժարվեցին պաշտպաններից եւ օտարերկրյա պաշտպան պահանջեցին

Փաստաբանների պայքարը իրավական պետության կայացման համար է

ժիմների դեմ չէր, այլ, ինչպես հայտնեցին դատարանում, այն պատճառով, որ «պաշտպանելու հնարավորություն չի տրվում նրանց»:

«Իշխանությունների ճնշումը դատարանի, նաեւ ձեզ վրա, պարզ երեւում է: Ես դրա Ռշտունու կյանքի անվտանգությունն էլ չեմ երաշխավորում», ճեղքողի կողմին դիմեց ամբաստանյալ Մնջոյանը, այնուհետեւ ավելացրեց, թե վերից հետո թող ՄԱԿ-ի քանակը բերեն, որպեսզի ձեզ պաշտպանի: Պետական մեղադրողը բողոքեց ամբաստանյալի «շանտաժի» դեմ եւ դրա կարիքը չունեմ: Հետագա բարդություններից խուսափելու համար նախագահողն առաջարկեց, որ իրենք ստանձնեն սեփական պաշտպանությունը, սակայն, վերջիններս կասկածելով դատարանի աչառությանը՝ օտարերկրյա պաշտպան պահանջեցին:

Փաստաբան Ռշտունին միրավորական համարեց պաշտպանի ծառայությունից հրաժարվելու փաստը, սակայն ոչինչ չէր կարող անել, երբ «բացարձակ ճշմարտությունն» այս դահլիճում չի ընդունվում: «Ըր փոր-

ված է պաշտպանյալիս եւ ժողովրդավարության միջեւ», ավելացրեց փաստաբանը:

Պաշտպանական կողմը, ընդհանրապես իր տեսակետն արտահայտելիս անտարակի չէր համարում նման «դպյրությունը»: Նրանց կարծիքով դա մի օր պետք է չլիներ, քանի որ իրենց հիմնավորումներն ի չիք են դառնում անհնազանդությամբ մեկնաբանություններով եւ միշտ ի վնաս ամբաստանյալների: Փաստաբան Մարինե Հայաքյանը, գործընկերների տրամադրվածության հակառակ, բոլորին գործելու կոչ արեց. «Ոչ թե պաշտպանությունը պետք է իրականացնել, այլ պայքարել մեղադրյալների իրավունքները պաշտպանելու, եւ վերջապես, իրավական պետություն կառուցելու համար: Դժբախտաբար «պայքար» կարճ տեւեց, դատավարությունն ընդմիջվեց փաստաբան Քարամյանի վատառողջության պատճառով, որին ջոգնեց անգամ Ռ. Ռշտունու առաջարկած դեղահաբը:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Քաղաքացիության հարցերի հանձնաժողովի անդրանիկ նիստը

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: 1996՝ թվականի փետրվարի 12-ին Հայաստանի Հանրապետության նախագահի նստավայրում տեղի ունեցավ Հայաստանի Հանրապետության նախագահին առընթեր քաղաքացիության հարցերի հանձնաժողովի անդրանիկ նիստը: Նիստում քննարկվեցին կազմակերպական հարցեր:

ՄԱԿ-ը օժանդակելու է Ազգային ժողովին

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐԻ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԱԺ ՄԱՄՈՒԼԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ: Փետրվարի 10-ին ՀՀ Ազգային ժողովի փոխնախագահ Կարապետ Ռուբինյանը եւ Հայաստանում ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի մշտական ներկայացուցիչ, ՄԱԿ-ի մշտական համակարգող Ժան Մարի Լորենն համաձայնագիր ստորագրեցին ՀՀ Ազգային ժողովին առընթեր վերահսկիչ պալատի գործունեությանն օժանդակելու ծրագրի վերաբերյալ: Արարողությանը ներկա էին ԱԺ ֆինանսավարկային, բյուջետային եւ տնտեսական հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Արմեն Եղիազարյանը, ԱԺ արտաքին հարաբերությունների հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Հովհաննես Իգիթյանը, ՄԱԿ-ի խորհրդատու Դանիել Բլեյը, պաշտոնատար այլ անձինք: Ըստ փաստաթղթի, նախատեսվում է խորհրդատվական, նյութատեխնիկական օժանդակություն ցույց տալ ՀՀ Ազգային ժողովին՝ վերահսկողական լիազորությունների առավել արդյունավետ իրականացման գործում:

Ուսուցիչները գործադուլ չարեցին, այնուամենայնիվ դժգոհում են

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ինչպես արդեն հաղորդել ենք, մեր ունեցած տեղեկությունների համաձայն Արարատի շրջանի հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչները պատրաստվում էին փետրվարի 12-ին դադարեցնել աշխատանքը, պահանջելով վարձատրել անցած 3 ամսվա աշխատանքի դիմաց: Ինչպես Արմենպրեսի թղթակցին հայտնեցին Արարատի շրջանային խորհրդում, շրջանի մանկավարժներն, իրոք, անցյալ տարվա դեկտեմբեր ամսից աշխատավարձ չեն ստացել եւ դժգոհում են, բայց բանը գործադուլի չի հասել: Իսկ ահա Արագածի շրջանում ուսումնական տարվա 2-րդ կիսամյակը չի սկսվել: Շրջանի 22 դպրոցներում 1 շաբաթ է, ինչ զանգը չի հնչել: Ուսուցիչները պահանջում են վճարել աշխատավարձը, որը չեն ստացել անցյալ տարվա նոյեմբեր ամսից: Արագածի շրջանային խորհրդից Արմենպրեսի թղթակցին հաղորդեցին, որ տարված աշխատանքի արդյունքում փետրվարի 12-ին 14 դպրոցներում վերսկսվել են դասերը: «Ուսուցիչներին առայժմ կարող ենք միայն երեխաների խնամքի համար տրվող նպաստները հատկացնել: Սակայն կարծում եմ, որ վաղը մյուս դպրոցներում եւս կսկսվեն պարապմունքները», Արմենպրեսի թղթակցին ասաց շրջանային խորհրդի նախագահ Ասատուր Կարապետյանը:

«Հայոց պետականություն». Նոր հուշադրամ «Կիլիկյան թագավորություն»

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ՀՀ ԿԲ ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ: Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը թողարկել է «Հայոց պետականություն» շարքի հերթական հուշադրամը: 500 դրամ անվանական արժեքով արծաթյա հուշադրամը կշռում է 5 տրոյան ունցիա (155,5 գրամ), տրամագիծն է 63.0 մմ: Հուշադրամի դիմերեսին պատկերված է Հայաստանի Հանրապետության զինանշանը, որից ներքեւ գրված է «500 դրամ» եւ թողարկման տարեթիվը՝ «1995»: Դիմերեսը եզրագծված է «Հայաստանի Հանրապետություն» գրությամբ: Դարձերեսին պատկերված է ՀՀ զինանշանից մի դրվագ՝ Կիլիկիայի հայկական պետության զինանշանի մի մասը: Պատկերներն ու գրառումներն ուռուցիկ են: Թողարկվել է 300 հուշադրամ:

ՕՐՎԱ ԽՈՀԵՐ

Ավելորդները... Նրանք տեղ չունեն մեր կողքին, որոնում է ոչ ավելորդը

Օրն աշնան էր, անձրեւոտ տխուր նման: Զրուցակցը հուշեցի էր՝ ջուր, լույս, վառարան, լվացք, բանջրի մոռացության տվող: Դպրոցի բակն էլ՝ երեխաների եւ ուսուցիչների, կտրված ծառաբների տոտանցներից ազատ կիրակնօրյա անդորրով: Հանկարծ միանգամից լարվեցի, հեռվում երեւաց դպրոցի դպահակ ռուս կինը: Թանձվելու տարբերակ չկար: Նույնիսկ վայրկյան իսկ ուշանալով նա սկսեց այն խոսակցությունը, որից փախչել էի ուզում:

– Երեկվա կերածս ընդամենը մի ճիշ բրնձով փլավ էր, մի կտոր հացով եւ երկու գդալ քաղցրեցանի խավիարով: Ինձ համար տանից բերել էր հավաքարարը: Մինչեւ հիմա դա է կերածս: Երեք ամիս է, աշխատավարձ չեմ ստացել, ստացածս երկու հազար դրամը հացին չի հերիքում:

Խոստովանեցի, որ մեզ էլ են ուշ-ուշ վճարում, երբ աշխատավարձով հետաքրքրվում եւ, ասում են՝ բայց ո՞վ է աշխատավարձի համար աշխատում...

Կինը շատ էր խաղցած, շարունակեց:

–Այսքան վաստ վիճակում եմ, բայց ոչ մի բան ինձ չի հասնում, նույնը չեմ ասում... տանը ցուրտ, գրպանս դատարկ, ոչ մի պետք չեմ...

Աշխատանք ունեցող միայնակ կինը զգայությունը պահում է, որը մեկից տված մի բաժին ճաշով կամ մի կտոր հացով:

Վազելով մոտեցան բակի երեխաները եւ ուրախ զվարթ միմյանց ընդմիջելով պատմեցին, որ բակի շանը տղաները ինչ առաջ սպանեցին:

Շանը՞, այն որ ծագեր ունե՞ր...

Նույն ինքը, քարով խփել են, պարանը վիզը գցել,-ավտոյից կապել ու քարշ տվել, օրը ցնելով բոլորի աչքի առաջ:

Բակի շունը հենց իրենց, բակի երեխաների պահած շունն էր, տարին երկու անգամ ծագեր էր ունենում, ծագերն եւս երեխաների հույսին էին: Բայց ինչո՞ւ:

Երեւի թե զարմանալս հնացած կատեգորիաների թվում է, ոտքիստեւ հիշեցի, որ մենք շները ոչնչացնող խաչերի զուրն ունենք, որոնց մասին հիացմունքով եմ խոսում, անտեր արարածների ճակատին գնդակ մեկնելը թվերի ու զգացմունքների լեզվով հրապարակում: Ինչ կա որ, մի գնդակ տնտեսել են նույնիսկ հետագա ցանկացող բակի խաչարի երեխաները:

Անտեր են ուրեմն, մի ոչ ավելորդ դարդ որոնում է, ավելորդ է ճանաչում՝ դարդ ես, շուն ես, թե կատու, կարեւորն այն է, որ գլխացավանք ես, ավելորդ ես:

Իսկ օրեցօր ահագնացող չարությունը մի օր նոսացնել կտա դիմացինի նվազագույն իրավունքների պահպանության պարտականությունը:

ԼՈՒՍՅԱ ՄԵՀՐԱԲՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Մասնավոր տրանսպորտի արտոնագրումը կնպաստի՞ ուղեւորափոխադրման բարելավմանը

երթեւեկության վարձավճարների թանկացման հետ ակնհայտ դարձավ նաեւ անվճար երթեւեկողների առկայությունը: Պատճառը բոլորիս է հայտնի:

Չնայած դրան, տրանսպորտի եւ հաղորդակցության նախարարությունում մի խոսակցության ժամանակ հայտնեցին. «Փոքրիկ ավելացումներով էական արդյունքի չես հասնի», եւ նշվեց 100 թվանշանը:

Իրազեկ մարդիկ հայտնում են, որ այժմյան եկամուտներով պետական ավտոձեռնարկություն պահել չես կարող, «հազիվ ավտոդողերի հարցը վճռես» (գուցե պատահական չէ, որ առավոտյան ժամերին ընդամենը 56 ավտոբուս է մայրուղի դուրս գալիս, նախորդ տարիների ավելի քան 1200-ի դիմաց): Պետությունն այսօր ուղիներ չի կարողանում գտնել գների անընդհատ բարձրացումը որոշ ժամանակով կասեցնելու համար՝ մինչեւ տանելի աշխատավարձով ապահովումը: Մինչ այդ, Երխաղխորհրդի գործկոմը ձգտում է կանոնակարգել պետական գրանցում ստացած անհատ ձեռներեցների ու հիմնարկ-ձեռնարկությունների կողմից ուղեւորատար տրանսպորտով փոխադրումների ընթացքը: Թեեւ այդ կանոնակարգով ոչինչ չի սահմանվում քաղաքի տարբեր հավաքակետերում հայտնվող տարբեր պաշտոնի ու դիրքի անհատների համար, որոնք, վարորդների վկայությամբ, պահանջում են չիջեցնել ուղեվարձը կամ բարձրացնել այն:

Համաձայն կանոնակարգի, վարորդները գրանցման վայրի շրջգործկոմների պետական գրանցման բաժանմունքների միջոցով ստանում են վկայական, ապա դիմում կենտրոնական դիսպետչերական ծառայություն, որտեղ անցկացվում է ավտոմեքենայի տեխնիկական վիճակի զննում, որից հետո տրվում է ուղեւորներ փոխադրելու վկայական: Առանց այդ վկայականի ուղեւորների փոխադրումն արգելվում է:

Երխաղխորհրդի գործկոմի կապի եւ տրանսպորտի գլխ. վարչության պետ Ա. Գալստյանի ասելով, իրավունք ստանալու համար դիմած ավելի քան 300 վարորդներից գրեթե կեսը մերժվել են. պատճառը գազաբալոնային համակարգի սարքավորումները պետստանդարտին չհամապատասխանելն ու նման բնույթի այլ թերություններն են: Նա հայտնեց, թե այսուհետ պայմաններում անհատ ձեռներեցների եւ հիմնարկ-ձեռնարկությունների պետական գրանցում ստացած փոխադրամիջոցների առկայությունը փրկում է իրավիճակը», որ անհավասար պայմաններ են ստեղծվել պետական եւ մասնավոր տրանսպորտայինների համար. պետականի համեմատությամբ հարկային մեղմ քաղաքականություն է իրականացվում մասնավորի նկատմամբ. անվճար երթեւեկության արտոնություն ունեցող քաղաքացիները օգտվում են միայն պետական փոխադրամիջոցներից: Նա կարծում է, որ արտոնյալ երթեւեկելու իրավունք ունեցողներին պետք է հավասար իրավունք տալ պետական եւ մասնավոր փոխադրամիջոցներից օգտվելու համար կամ էլ մարդկանց ոչ թե ձրի երթեւեկելու իրավունք տալ, այլ համապատասխան չափի դրամ զանձել: Իրողությունն այն է, որ ուղեւորներին հիմնականում սպասարկում են անհատ ձեռներեցների եւ հիմնարկ-ձեռնարկությունների ավտոմեքենաները, որոնք վաղ առավոտից ուշ գիշեր երթուղում են: Որքան էլ դժգոհենք գներից (գիշերային ժամերին 100 դրամ), գրեթե բոլոր թաղամասերում սպասարկում կա, եւ դա, փաստորեն, «փրկություն» է (մանավանդ, եթե վերհիշենք հետիոտն այն քարավանները, որ ձգվում էին թաղամասերից քաղաքի կենտրոն եւ հակառակ ուղղությամբ):

Ա. Ս.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 2 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ԴԻԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ոճը եւ ձեւավորումը ՊԱՒԵԼ ՔԱԼԼԱՇԵԱՆ
Apple Macintosh
համակարգչային սարքավորումը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ՀԱՅՏԱՐԱՐԱԳԻՐ

Ճանաչել ԼՂՀ փաստական անկախությունը

«Արցախ-Հայաստան» հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունը, Հայաստանի գիտաարդյունաբերական եւ քաղաքական միությունը, Դեմոկրատական եւ Կոմունիստական կուսակցությունները հանդես են եկել մի հայտարարությամբ, ուր մասնավորապես ասված է. «Արցախի հիմնահարցի լուծման շուրջ վերջին իրադարձությունները, ինչպես նաեւ պաշտոնական Երեւանի կողմից անարձագանք թողնված օտարերկրյա բարձրագույն եւ բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց հայտարարությունները ակնհայտորեն վկայում են, որ բանակցությունների, ինչպես նաեւ դրանց ընթացքում ուրվագծվող, այսպես կոչված, «մեծ համաձայնագրի» հիմնական նպատակն է փուլ առ փուլ վերականգնել Ադրբեջանի գերիշխանությունը Լեռնային Ղարաբաղում, ինչը անխուսափելիորեն բերելու է Արցախի հայաթափմանը: Անտեսվում է, որ Լեռնային Ղարաբաղի ժողովուրդը դեռեւս 1991 թ. միջազգային իրավունքի նորմերին եւ ԽՍՀՄ-ում գործող օրենսդրության պահանջներին համապատասխան, հանրաքվեի միջոցով, իրականացրել է իր ինքնորոշման իրավունքը՝ հիմնելով ինքնիշխան Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն»:

Այնուհետեւ, չնայած վերջին շրջանում Հայաստանի իշխանությունների հավաստիացումներին, որ իրենց դիրքորոշումը մնում է նույնը եւ էականորեն չի փոփոխվել Լեռնային Ղարաբաղի հարցում, հայտարարության հեղինակները մեղադրում են նրանց «հասարակության թյուրիմացության» մեջ գցելու, «անսկզբունքային արտաքին քաղաքականությունը» գործող միջազգային նորմերով ներկայացնելու համար եւ շեշտում, որ «նման գործելակերպը կարող է կործանարար հետեւանքներ ունենալ թե Արցախի եւ Հայաստանի, թե ողջ հայության համար»:

Հայտարարությամբ ՀՀ իշխանություններին կոչ է արվում «գործով ապացուցել ԼՂՀ ժողովրդի ինքնորոշման իրավունքը պաշտպանելու անընդմեջ հայտարարվող պատրաստակամությունը, որի արտահայտությունը կլիներ ԼՂՀ փաստական անկախության ճանաչումը եւ նրա հետ սերտ միջպետական դաշնակցային հարաբերությունների հաստատումը»:

Ըստ հեղինակների, տարածաշրջանում Հայաստանի եւ Ռուսաստանի ռազմավարական շահերը հիմնականում համընկնում են, եւ արցախյան հիմնահարցում ՀՀ պետական դիրքորոշման սկզբունքային փոփոխության վճռականությունը դրական տեղաշարժեր կբերի նաեւ ՌԴ մոտեցումներում:

«Մենք դիմում ենք ՀՀ իշխանություններին, հանրապետության քաղաքական եւ հասարակական բոլոր ուժերին, առաջարկելով սկսել երկխոսություն իշխանությունների եւ ընդդիմադիր կազմակերպությունների միջեւ, քննարկումներ հայ հասարակության լայն շրջանակներում եւ հրապարակայնորեն ամրագրել ժողովրդի միասնական կարծիքը Արցախի հիմնահարցի արդարացի լուծման վերաբերյալ», վերջում ասված է հայտարարագրում:

ՍՓՅՈՒՌՔ-ՀԱՅՐԵՆԻՔ

«Հայաստան» հիմնադրամի հանձնախումբ Բուլղարիայում

Վերջերս բուլղարահայ գաղութը բավականին միասնական է գործում գրեթե բոլոր ազգային խնդիրների լուծման ուղղությամբ, հաղորդել է Բուլղարիայում ՀՀ գործերի ժամանակավոր հավատարմատար տիկին Սեդա Սեւանը, միաժամանակ հայտնելով, որ Արեւելյան Եվրոպայի երկրներից առաջինը Բուլղարիայում սկսել է գործել «Հայաստան» հիմնադրամի տեղական հանձնախումբը:

Բուլղարիայի Հայ առաքելական եկեղեցին, կազմակերպությունները ու մամուլը անվերապահորեն օժանդակում են Հիմնադրամի բոլոր ձեռնարկումներին: 1996 թվից ՀՀ դեսպանության եւ Բուլղարիայի Հայ առաքելական եկեղեցու համատեղ ջանքերով սկսեց գործել Հիմնադրամի տեղական հանձնախումբը: Եռամսյակը մեկ Բուլղարիայի քաղաքներում գործող եկեղեցական վարչությունները կընդունեն Ազգային տուրքի անդամավճարներ:

Նույն տարբերակությամբ տեղական միջոցներում կհրապարակվի հաշվետվություն:

Ինչպես տեղեկացնում է Բուլղարիայի «Երեւան» թերթը, առաջինն իր ազգային տուրքը վճարել է 80-ամյա արհեստավոր Օննիկ Թաշչյանը: Նա Սոֆիայի եկեղեցական վարչությանն է հանձնել 3000 լեւ գումար:

Անանուն բարերարը Հիմնադրամի աջակից անդամ

Սփյուռքահայ մի բարերար, որը խնդրեց չհրապարակել իր անունը, պատրաստակամություն է հայտնել «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի միջոցով ֆինանսավորել Վանաձորի «Տարոն-3» թաղամասի անավարտ դպրոցի շինարարությունը:

Այս նպատակով նա Հիմնադրամին է հատկացրել 300 հազար ԱՄՆ դոլար: Այսպիսով անանուն բարերարը դառնում է «Հայաստան» հիմնադրամի աջակից անդամ:

Պատվավոր այս կոչումը շնորհվում է այն կազմակերպություններին ու անհատներին, որոնք 250 հազար եւ ավելի ԱՄՆ դոլարի հատկացում են անում Հիմնադրամի ծրագրերին՝ այդպիսով մասնակցելով հայրենիքի զարգացման գործին:

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

«ՓԱՐՈՍ»

Օգնության բաշխումը թոշակառուներին ընթացքի մեջ է

Մայրաքաղաքի խանութներում սկսվել եւ ընթացքի մեջ է Հայ օգնության ֆոնդի միջոցով ամերիկյան կառավարության տրամադրած մարդասիրական օգնության բաշխումը միայնակ թոշակառուներին, միայն թոշակառուներից բաղկացած ընտանիքներին, ինչպես նաեւ թոշակառուների ընտանիքներին, որոնց խնամքի տակ անչափահաս երեխաներ կան: Օգնության բաշխումը նախատեսված էր սկսել փետրվարի 1-ից, սակայն ձգձգվեց՝ կապված այն բանի հետ, որ սոցիալական ծառայությունների աշխատակիցները (մասնակցում են բաշխման աշխատանքներին) զբաղված էին նավթի բաշխման հարցերով: Օգնությունը պարունակում է 4 լ ձեթ, 8 կգ ալյուր, 2 փաթեթ լոբի, տրվում է անվճար եւ կատարվում է «Փարոսի» ցուցակների հիման վրա: Այն ընտանիքները, որտեղ կա 2 թոշակառու, ստանում են օգնության կրկնակի չափաբաժինը: Օգնության բաշխումը կշարունակվի մինչեւ փետրվարի 25-ը, սակայն անհրաժեշտության դեպքում, եթե չբավարարվի նշված ժամանակահատվածում, կարող է երկարաձգվել:

Լ. Պ.

ԵՐԵՎԱՆ

Բնակարանների գների աճը իրական հիմք չունի

Ինչպես «Ազգին» հայտնեց Երեւանաքաղաքի գործադիր կոմիտեի նախագահի բնակֆոնդի եւ շինարարության գծով տեղակալ Հ. Թորոսյանը, մշակվում են օրենսդրական, նորմատիվ ակտեր եւ այլ նոր օրենքներ, որով կամբողջանա անշարժ գույքի մասին օրենքների փաթեթը: Ինչ վերաբերում է անշարժ գույքի շուկային, բնակարանների գների կամ դրանց տատանումներին, այստեղ դեռեւս ամեն ինչ չէ, որ հարթ է: 1995 թ. սեպտեմբերից գործողության մեջ դրվեց անշարժ գույքի գնահատման կարգը: Նախկինում, ասենք 10 հազար դոլարով վաճառվող բնակարանի հաշվեկշռային արժեքն ընդամենը 2-3 հազար դրամ էր, որի հետեւանքով չնչին տուրքեր էին գանձվում: Այժմ, նոր կարգի համաձայն, սահմանված բնակարանների գինը թեեւ չի համապատասխանում իրական, շուկայական գնին, բայց դրա մոտավոր արտացոլումն է: Ընդհանրապես մեզ մոտ շուկան վերլուծող կենտրոնի անհրաժեշտություն կա, որը կներարկի գործողությունների որոշակի տրամաբանություն: Ճիշտ կան կազմակերպություններ, որոնք անշարժ գույքի վաճառքով են զբաղվում, հայտարարում վաճառվող բնակարանների մասին: Բայց դրան զուգահեռ չկան գնորդների հայտեր. «Փնտրում եմ բնակարան այսպիսի պայմաններով, այսինչ տեղամասում»: Պետք է թե՛ վաճառողը, թե՛ գնորդը հնարավորություն ունենան իրենց մասին լրիվ տեղեկությունները թողնել համապատասխան կազմակերպություններում, իսկ յուրաքանչյուր քաղաքացու հնարավորություն տրվի ծանոթանալու ամբողջ ինֆորմացիային: Ողջ աշխարհում տեղեկությունները վաճառվում են, եւ այստեղ էլ պիտի վաճառվեն: Հաջորդ քայլը՝ գործարքը, քաղաքացու ցանկությամբ կարող է կայանալ անշարժ գույքի կազմակերպության օգնությամբ: Քաղաքակիրթ հարաբերություններն այսպես են պահանջում: Եվ քանի դեռ վաճառողի ու գնորդի վերաբերյալ համարժեք տեղեկություն չի տրվում, այդ գործարքների ազնվության վրա միշտ էլ կարելի է կասկածել: Պրն Թորոսյանի պնդմամբ այդ կազմակերպությունների «ջանքերի» շնորհիվ են լուրեր տարածվում, թե բնակարանները թանկանում են կամ թանկացել են: Ոչ մի տնտեսական կամ շուկայական օրինաչափություն դրան չի հանգեցրել: Բնակարանները թանկանում են, երբ առաջարկ-պահանջարկ համամասնության մեջ գերակայում է պահանջարկը, երբ շատանում են գնորդները: Մամուլով եւ հեռուստատեսությամբ հայտարարություններ են հնչում, թե Հայաստան տեղափոխվողների թիվը էապես ավելացել է, որ՝ առաջ է բերել բնակարանների գնի կտրուկ աճ: Գնորդների թվի աճը ներդաշնում է գործարքների թվի աճ: Մինչդեռ շենքերի եւ շինությունների գույքագրման եւ անձնագրավորման ձեռնարկությունում այդ թիվը մնում է համարյա նույնը, որեւէ էական փոփոխություն, ավելացում չի նկատվում: Բնակարանների գինը չի կարող սրընթաց աճել, երբ մնացած բաների՝ վառելիքի գինը, դրամի եւ տարադրամի հարաբերակցությունը, բնակչության տեղաշարժերն այդպիսի փոփոխություն չեն կրել: Սա արհեստական միտումնավոր թանկացում է, որը նախագահի տեղակալը կապում է բնակարանների առուվաճառքով զբաղվող այն մարդկանց ցանկության հետ, ովքեր կամենում են իրացնել դրանք շահավետ գներով:

Իրենց հերթին անշարժ գույքի առուվաճառքի ոչ պետական կառույցները նույնպես չեն փայլում գործողությունների թափանցիկությամբ: Քաղխորհուրդը մտադիր է ստեղծել անշարժ գույքի գործառնությունների կենտրոն, որը էապես կնպաստի լիարժեք ինֆորմացիայի հրապարակմանը, եւ միաժամանակ կկասեցնի վերլուծությունները:

Խմբագրության կողմից ուզում ենք ավելացնել, որ բնակարանների շուկայում այնուամենայնիվ փոփոխություններ տեղի կունենան Երեւանի կարգավիճակի հաստատումից՝ ընթացիկ տարվա նոյեմբերից հետո, երբ մայրաքաղաքի առանձին հատվածները դուրս տեղանքի բոլորված հնարավորությունների տնտեսական վերելք կամ անկում կունենան: Ավելի կարճ տարածքով եւ ոչ տարածքով (հարուստ եւ աղքատ) բաղադրամասերի հակադրությունները: Եվ ամեն ինչ կընթանա՝ ըստ այդմ:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ՄԱՐՏՈՒՆԻ

Լիճքի դպրոցին նեցուկ է կանգնել նախկին սանը

Ուսումնական առաջին եռամսյակի արդյունքներով Մարտունու շրջանում ամենաշատ հաճախումներ գրանցվել է Լիճք գյուղի 8-ամյա դպրոցում: Շրջխորհրդարանում այս փաստը գնահատեցին ոչ միայն ուսումնական շենքը լավ տաքացնելու, այլեւ դպրոցում հաստատված բարձր կարգապահության հարցով: Հիրավի Լիճքի ուսմնական այսօր տարբերվում է շրջանի մյուս նույն տասնյակ դպրոցներից կատարված բարեփոխումներով: Այստեղ անցած ամառ հիմնովին նորոգվել է ուսումնական շենքն ու հսկա մարզադահլիճը, վերափոխվել ու գեղեցիկ տեսք են ստացել նախկինում անձրեւաջրերից քայքայված ու ավերված պատերը, միջանցքներն ու դասասենյակները: 30-ական թվերին կառուցված ու վերջին տարիներին ընդհանրապես չնորոգված այս դպրոցի նորովի վերականգնման ամբողջ ծախսերը, որոնք անցնում են մի քանի միլիոն դրամից, հոգացել է Մոսկվայի ԱԳԱ բաժնետիրական ընկերությունը, որի նախագահն է այդ կրթօջախի նախկին սան Գագիկ Աբրահամյանը:

Ընկերությունն այսօր ստանձնել է գյուղական դպրոցի հովանավորությունը եւ ամեն տեսակ աջակցություն է ցույց տալիս:

«Մոսկվայաբնակ մեր հայրենակցի տրամադրած միջոցների հաշվին, ասաց տնօրեն Գառնիկ Խաչատրյանը, կահավորել ենք ուսուցչանոցը, ձեռք բերել գույք, ուսումնական պարագաներ, գրենական պիտույքներ ու նաեւ անհրաժեշտ քանակությամբ վառելափայտ, որը թույլ է տվել պարապմունքներն անցկացնել պատշաճ մակարդակով, տաք դասասենյակներում: Ընկերությունն ամիսը մեկ մանկավարժներից յուրաքանչյուրին հատկացնում է հինգ հազար դրամի չափով նյութական օգնություն: Միաժամանակ 1000-ական դրամի կրթաթոշակներ են նշանակվել 10 գերազանցիկների, իսկ առավել աչքի ընկնող աշակերտին 10 հազար դրամ է հատկացվում: Այսպիսիներին որոշում է դպրոցի մանկավարժական խորհուրդը»:

Տնօրենի հավաստմամբ, բարերարի ներդրումների շնորհիվ, կանխվել է ուսուցիչների հոսքը, ամրապնդվել է կոլեկտիվը, բարձրացել է աշակերտների ուսման առաջադիմությունը:

ՎԱՆ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

ՎԱՆԱՁՈՐ

Բնակչությունը նվազել է

Անցած տարի Վանաձորում ծնվել է 1706 երեխա, որից 875-ը՝ տղա, 831-ը՝ աղջիկ: Նորածինների 45 տոկոսն առաջնեկ է, 40 տոկոսը՝ երկրորդ երեխան: Ծնվել է 7 երկվորյակ, որից 4 զույգը՝ աղջիկ, 1 զույգը՝ տղա, 2 զույգը՝ տարասեռ: Տարվա ընթացքում մահացել է 1017 մարդ, որից 613-ը կամ 60 տոկոսը՝ տղամարդ, 404-ը կամ 40 տոկոսը՝ կին:

Անցած տարի Վանաձորից մեկնողները 843-ով գերազանցել են եկողներին: Գրանցումից դուրս եկած 1689 մարդուց 35 տոկոսը մեկնել է Ռուսաստան: ԱՄՆ է մեկնել 33 մարդ: Բավականին թիվ են կազմում Հունաստան եւ Գերմանիա մեկնողները: Ընդհանուր առմամբ քաղաքի բնակչությունը անցած տարի պակասել է 163-ով:

Վանաձորի զբաղվածության կենտրոնում գրանցվածների թիվն արդեն հասնում է 10096-ի, որոնցից 7363-ը՝ կանայք: Անցած ամսում աշխատանքի է տեղավորվել 32 գործազուրկ:

Գործազուրկների մոտ 41 տոկոսը բարձրագույն եւ միջնակարգ կրթություն ունեն: Գործազուրկների իրական թիվը, իհարկե, ավելի մեծ է, քանզի շատերը սեղանիկների մոտ եւ շուկայում խիստ զբաղված լինելու պատճառով ուղղակի ժամանակ չունեն դիմել զբաղվածության կենտրոն, շատերն էլ [illegible] տրամադրություն ունեն:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻՐԶՈՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ [illegible]

«Ղարաբաղի հիմնահարցը կարող է լուծվել տարածքների փոխանակմամբ»

Պոլ Գոբլի հարցազրույցը «Ազատություն» ռադիոկայանին

– Բոլոր կողմերը կարծես թե ընդունում են, որ Ռուսաստանը մեծ դեր է խաղում ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործում: Ներկայումս, Ելցինի վերջին հայտարարություններից հետո, շատերը գտնում են, որ Ռուսաստանի դիրքորոշումը Ղարաբաղի հարցում փոխվել է: Արդյո՞ք դա այդպես է:

– Կարծում եմ, որ Ռուսաստանն, իրոք, փոխել է իր դիրքորոշումը, բայց ոչ թե հիմնահարցը լուծելու ուղղությամբ: Ռուսաստանն այժմ փորձում է հնարավորին չափ դուրս մղել բոլոր արտաքին ուժերը: Մի իրողություն կա, որ մարդիկ դեռ չեն հասկանում: Ռուսաստանն այժմ թույլ է Արեւմուտքի համեմատ, բայց իր հարեւանների համեմատ ուժեղ է: Այս պարագայում Ռուսաստանը ստիպված է դուրս մղել Արեւմուտքն այս տարածաշրջաններից, որպեսզի կարողանա պահպանել իր ազդեցությունը:

– Բոլոր դեպքերում, գրեթե ութ տարի է անցել Ղարաբաղյան շարժման սկզբից, իսկ հիմնահարցը դեռ լուծված չէ: Ինչու՞, ի՞նչ սխալներ են թույլ տրվել այս հարցում:

– Արցախի ղեկավարների ամենամեծ սխալն այն էր, որ նրանք չհասկացան, որ միջազգային հանրությունը սահմանների որեւէ փոփոխություն չի ընդունի: Այս առումով արեւմտյան տերությունները, որքան էլ դա զարմանալի թվա, դարձել են Ստալինի գծած սահմանների վերջին ջերմ պաշտպանները:

Խորհրդային միության ներսում սահմանները 1921-ից մինչեւ 1985 թվականը փոփոխվել են մոտ 200 անգամ, բայց այժմ Արեւմուտքը, գուցե իր սեփական շահերից ելնելով, չի ընդունում սահմանների որեւէ փոփոխություն: Այս առումով արցախցիների սխալն այն էր, որ նրանք չհասկացան, որ նախկին Խորհրդային Միության եւ Հարավսլավիայի հանրապետությունների ճանաչումը փաստորեն բացառություն էր Արեւմուտքի քաղաքականության մեջ:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանին ու Ադրբեջանին, ապա նրանց սխալն այն էր, որ հայերն ու ադրբեջանցիները ակնկալում էին, թե ինչ-որ մեկը կգա այստեղ ու կլուծի իրենց խնդիրները: Բոլորը սպասում էին, որ միջազգային հանրությունը, որ կարծես թե ուզում է դադարեցնել պատերազմները, կմիջամտի ու կկարգավորի հակամարտությունը: Ընդ որում, ադրբեջանցիները կարծում էին, որ միջազգային հանրությունը կպահպանի իրենց երկրի տարածքային ամբողջականությունը, իսկ հայերն իրենց հերթին ակնկալում էին, որ այդ նույն հանրությունը անվտանգության երաշխիքներ կստեղծի Լեռնային Ղարաբաղում ու Ադրբեջանի այլ վայրերում բնակվող հայերի համար:

Բոլոր դեպքերում կողմերը չհասկացան, որ Ռուսաստանն այս տարածաշրջանում չեզոք դիրք չի գրավում: Իրականում Ռուսաստանը Անդրկովկասում ոչ հայերին, ոչ էլ ադրբեջանցիներին է պաշտպանում, նա պաշտպանում է իր շահերը: Ռուսաստանն ուզում է պահպանել իր ներկայությունը Անդրկովկասում, եւ հենց այդ նպատակով նա օգտագործեց ափխազներին ու օսերին նախ Գամսախուրդիայի, ապա եւ Շեւարդնաձեի վրա ճնշում գործադրելու համար: Ղարաբաղի դեպքում էլ Մոսկվան մեկ Երեւանին, մեկ Բաքվին է հանդիպում, փորձելով պահպանել ուժերի հավասարակշռությունը: Եւ Ռուսաստանի ամենամեծ սխալն էլ հենց այն է, որ այդ երկիրը կարծում է, թե կարող է անվերջ շարունակել իր այդ քաղաքականությունը եւ միջազգային հանրությունը դա անվերջ կհանդուրժի: Այնինչ Չեչնիայի, իսկ ավելի վաղ Ղրիմի դեպքերը ցույց տվեցին, որ Արեւմուտքը վերանայում է իր վերաբերմունքը Ռուսաստանի նկատմամբ:

Արեւմուտքի ամենամեծ սխալն այս հարցում այն էր, որ ժամանակին չհասկացավ, թե Ռուսաստանը ցանկանում է լիովին պահպանել եթե ոչ վերահսկողությունը, ապա մեծ ազդեցությունն Անդրկովկասում: Արեւմուտքը, եւ մասնավորապես Միացյալ Նահանգները կուրացած էին Իրանի հանդեպ ունեցած ատելությամբ: Նրանք միայն մի նպատակ ունեին՝ դուրս մղել Իրանին այս տարածաշրջանից: Արեւմուտքը չհասկացավ, որ եթե Անդրկովկասում ուժերի նոր դասավորություն է ձեւավորվում, ապա Իրանն անպայման իր դերն ունի այստեղ: Ես գտնում եմ, որ Իրանին խաղից դուրս վիճակում պահելու, նրան Անդրկովկաս չթողնելու ամերիկյան քաղաքականությունը հազարավոր մարդկանց կյանքի գին ունեցավ եւ երկարաձգեց պատերազմը: Որպես ամերիկացի, ես, իհարկե, հասկանում եմ այն զգացմունքները, որ Ամերիկան տածում է Իրանի իշխանությունների նկատմամբ: Բայց քաղաքականության մեջ, ինչպես նշել է պետքարտուղարության ներկայացուցիչը, անհրաժեշտ է գործ ունենալ նաեւ նրանց հետ, ում լավագույնը չես համարում: Կարծում եմ, որ՝ դա մեր ամենամեծ ձախողումն է եղել, քանզի ինձ անհրաժեշտ է թվում համաձայնության ձեռքբերումն առանց Իրանի: Իսկ եթե դրսից, ասել է թե Ռուսաստանից ուժ պարտադրվի, ապա Հայաստանն ամենամեծ պարտվողը կլինի, այլ ոչ թե հաղթողը, քանի որ ռուսական ուժի վերականգնումն այս տարածաշրջանում կնշանակի, որ նա անմիջապես ավելի մեծ հետաքրքրություն է ցուցաբերելու այն երկրի նկատմամբ, որն ինչ-որ բան կկարողանա տալ իրեն: Իսկ ադրբեջանցիները նավթ ունեն:

– Եթե Ռուսաստանը վերադառնա, կարելի՞ է ասել, որ Ղարաբաղը կշարունակվի օգտագործվել որպես ապագայի պոտենցիալ հակամարտության աղբյուր:

– Մենք չպետք է ասենք «եթե վերադառնա»: Ռուսներն արդեն վերադարձել են: Այժմ արդեն իրողություն է, որ ռուսական զորքեր կան ԱՊՀ բոլոր 12 երկրներում: Կարծում եմ, որ Անդրկովկասում քաղաքական խաղերի համար լայն ասպարեզ կա: Իոսիֆ Ստալինը սատանայական մարդ էր: Բայց նա նաեւ քաղաքական հանճար էր մշտական հակամարտություններ երաշխավորող էթնիկական համակարգ ստեղծելու հարցում: Այնպես որ հայերն ու ադրբեջանցիներն իրար կոկորդ կրծելու փոխարեն պետք է տեսնեն, թե ինչ ընդհանուր շահեր ունեն ընդդեմ արտաքին ուժերի: Դժբախտաբար այժմ չեմ տեսնում միջազգային հանրության ցանկությունը գնալու դեպի այնպիսի խաղաղության, որի համաձայն Ղարաբաղը եւ Լաչինի միջանցքը, ոչ թե 10 կմ լայնքով, այլ ավելի՝ ընդարձակ, դառնան Հայաստանի մասը: Համապատասխան զիջումներ պետք է արվեն, որ մի բան էլ Ադրբեջանին տրվի: Ես կարծում եմ, որ Ղարաբաղը պետք է պատկանի Հայաստանին: Ես վաղուց եմ այդ կարծիքին: Բայց կարծում եմ նաեւ, որ դա չի կարող կատարվել մեկուսացման պայմաններում: Մի քանի տարի առաջ մեծ հույսեր ունեի, երբ նախագահ Տեր-Պետրոսյանը եկավ Նյու Յորք ու խոսեց Թուրքիայի հետ կապեր հաստատելու մասին: Բայց այդ դիրքորոշումն այժմ արմատապես փոխվել է: Մոտակա ժամանակի առումով ես շատ հոռետես եմ: Կան մարդիկ, որոնց ձեռնտու է այս հակամարտության շարունակումը:

– Այդուհանդերձ, ի՞նչ է սպասում հայերին, եթե Ռուսաստանին հաջողվի խաղաղություն հաստատել կամ պարտադրել Ղարաբաղում:

– Սահմանային փոփոխություններ չեն լինի: Կվերականգնվի անցյալի ստատուս քվոն: Ղարաբաղը կլինի ինքնավար միավորում Ադրբեջանի կազմում: Ինչ-որ պայմանավորվածությամբ Երեւանը մշակութային կապեր կունենա Ղարաբաղի հետ: Լաչինի միջանցք չի լինի: Ռուսները երբեք, երբեք թույլ չեն տա այդպիսի բան: Դա կբերի ոչ միայն ընդարձակ ռուսական ռազմական ներկայության, այլեւ այնպիսի կախման մեջ կգցի այս երկրներին, որ նրանք շատ քիչ հնարավորություններ կունենան չկատարելու Ռուսաստանի կամքը: Արդյոք դա նշանակու՞մ է, որ օրինակ Հայաստանը կզրկվի ՄԱԿ-ի անդամությունից, կամ կկորցնի Վաշինգտոնի իր դեսպանատունը: Ամենեւին ոչ: Ռուսները հասկացել են, որ այդ պարագայում աշխարհում տագնապի ազդանշան կհնչի: Իմ կարծիքով, նրանք այս երկրները կկառավարեն իբրեւ պրոտեկտորատ: Դա նշանակում է, որ արտաքուստ պետական նշանները կպահպանվեն: Մենք նման բան տեսել ենք միջինասիական մի քանի երկրներում: Իսկ Անդրկովկասը ամենակարեւոր շրջանն է ռուսների համար:

– Կարծու՞մ եք, որ ռուսների վերադարձը հիմնված կլինի տեղի կոմունիստների վերադարձի վրա:

– Մենք սխալվում ենք, երբ ասում ենք կոմունիստներ: Իմ կարծիքով, մենք պետք է օգտագործենք նոմենկլատուրչիկ բառը: Այժմ մենք գործ ունենք նոմենկլատուրայի հետ, կուսակցական ապարատի մարդկանց հետ: Ինչպես էլ փորձեն այդ մարդիկ անվանել իրենց, նրանք ամբողջությամբ չեն չքացել: Նրանք տիրապետող են բյուրոկրատական կառույցներում, ամենատարբեր անուններ ունեցող բազմաթիվ քաղաքական կուսակցություններում: Բայց դա մարդկանց նույն խումբն է: Այդ խումբն էական որեւէ փոփոխության չի ենթարկվել: Նրանց գործունեության հիմքը շարունակում է մնալ կաշառակերությունը:

– Սակայն վերադառնանք Ղարաբաղին: Այն Հայաստանին միավորելու ձեր առաջարկին զուգահեռ, դուք առաջարկում եք նաեւ Զանգեզուրը տալ Ադրբեջանին: Կարծու՞մ եք, արդյոք, որ դա ընդունելի է Հայաստանի համար:

– Նախ ես ասել եմ, որ պատերազմը Լեռնային Ղարաբաղում կարող է երեք հնարավոր ելք ունենալ: Այն կարող է հետագայում էլ շարունակվել եւ այդ դեպքում Հայաստանը կպարտվի: Ադրբեջանը ժողովրդագրական ռեսուրսներ ունի եւ տնտեսություն: Տեւական ժամանակի առումով Հայաստանը եւս մեկ անգամ իր տարածքի փոքրացման ականատեսը կլինի: Ես չեմ ցանկանում, որ դա տեղի ունենա: Երկրորդ դեպքում արտաքին ուժերից մեկը կհաստատվի տարածաշրջանում եւ կստանձնի կողմերին: Քանի որ նման ցանկություն ունեցող ուժը միայն Ռուսաստանն է, ապա դրա հնարավոր հետեւանքները ես արդեն ներկայացրի: Այժմ երրորդ ելքի մասին: Եթե դուք կարծում եք եւ ես էլ եմ կարծում, որ Ղարաբաղը Լաչինի միջանցքի հետ պետք է Հայաստանի մաս կազմի, ապա անհրաժեշտ է այնպիսի լուծում գտնել, որ ադրբեջանցիները կարողանան նման զիջում կատարել առանց իրենց նվաստացված զգալու, ինչը հետագայում կարող է նոր պատերազմի պատճառ դառնալ: Իմ հոդվածում ես ասել եմ, որ կարելի է մտածել, թե արդյո՞ք հնարավոր է ադրբեջանցիներին տարածքային կամուրջ տրամադրել դեպի Նախիջեւան: Կրկնում եմ, ես չեմ ասել, որ պետք է դա իրագործել: Ես միայն ասել եմ, որ կարելի է մտածել: Քանզի երբեք այնպես չի լինի, որ ուղղակի հայտարարվի, թե Հայաստանը պետք է ստանա Լաչինն ու Ղարաբաղը, իսկ Ադրբեջանն ընդունի դա:

– Բայց ձեր առաջարկած տարածքային փոխանակման արդյունքում Հայաստանը կտրվում է Իրանից:

– Հոդվածս գրելուց ի վեր ես շատ բան եմ սովորել: Օրինակ, ես այժմ արդեն կարծում եմ, որ Նախիջեւանի արեւմտյան մասը պետք է կցել Հայաստանին, այնպես որ Հայաստանը ելք ունենա դեպի Իրան: Ղարաբաղը պետք է միանա Հայաստանին, Զանգեզուրի միջանցքը դառնա Ադրբեջանի մաս, իսկ Նախիջեւանի արեւմտյան մասն անցնի Հայաստանի վերահսկողության տակ: Բոլորս գիտենք, որ Նախիջեւանն ինչ-որ ժամանակ Հայաստանի տարածք է եղել: Սա ի վերջո կփարատի նաեւ հայերի այն մտավախությունները, թե Անկարան ու Բաքուն կկապվեն ուղիղ կապով: Տարածքների այս փոխանակման արդյունքում Հայաստանը [illegible] դեպի Իրան:

– Պատմությա՞նը հայտնի՞ են նման փոխանակումներ:

– Միջազգային քաղաքականության մեջ նման օրինակներ չեն եղել: Բայց հիշենք, որ երբ ես գրեցի հոդվածս, Հայաստանն ու Ադրբեջանն անկախացել էին ընդամենը մեկ ամիս առաջ: Իսկ ԽՍՀՄ պատմության մեջ սահմանները տեղաշարժվել են ավելի քան 200 անգամ:

– Բայց դա մի երկրի ներսում էր:

– Սակայն այդ սահմանները գծվել էին ոչ թե Հայաստանի կամ Ադրբեջանի օգտին, այլ ոչ ռուս ժողովուրդների միջեւ հակամարտության հիմք ստեղծելու նպատակով: Մեկ այլ օրինակ էլ: Ինչպես էլ անվանենք Հարավսլավիայի խաղաղության պայմանագիրը, այն փաստացի տարածքների բաժանում է: Իմ հոդվածում նշված է, որ սահմանները պետք է փոխվեն: Հիշենք, որ 1920-21 թվերին տարածքային փոխանակումներ եղան Հունաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ, Արեւմտյան Եվրոպայի սահմանների փոփոխումը եւ այլն:

Աշխարհագրությունն, իհարկե, սակարկության միակ առարկան չէ: Հայաստանը եռանդուն կերպով պետք է բանակցի ադրբեջանցիների, վրացիների հետ նավթի խողովակաշարի անցկացման վերաբերյալ: Խողովակաշարը կարող է անցնել Հայաստանով: Ինչ-որ բանով հարկ է սակարկել: Պարտադիր չէ, որ սակարկվի միայն տարածքը: Ադրբեջանցիները պետք է կարողանան հեռանալ բանակցությունների սեղանից առանց մտածելու, որ զոհաբերություն են կատարել:

Ինձ միայն ասում են, թե իմ ծրագիրը չի գործի: Բայց ոչ ոք այդպես էլ չի ասում, թե ինչը կգործի: Ես կցանկանայի եւս մեկ առաջարկ անել: Օրինակ ինչու՞ չի կարելի համաձայնագիր կնքել, ըստ որի Ղարաբաղը տրվում է Հայաստանին, իսկ Լաչինի միջանցքը միջազգայնացվում է, այսինքն ենթարկվում է ոչ թե Ադրբեջանին, այլ անցնում ինչ-որ մի միջազգային կոնսորցիումի վերահսկողության տակ: Միաժամանակ նման միջազգայնացված միջանցք է ստեղծվում նաեւ Զանգեզուրում: Ադրբեջանցիներին ինչ-որ բան պետք է տրվի: Այլապես պատերազմը կշարունակվի կամ կվերսկսվի 5-10 տարի անց:

– Իսկ ինչպե՞ս են ադրբեջանցիներն արձագանքել ձեր առաջարկին:

– Նրանք կտրականապես մերժեցին իմ ծրագիրը: Եթե Հայաստանում շատ քիչ մարդ է կարդացել իմ հոդվածը, շատերը միայն լսել են այդ մասին, ապա Ադրբեջանում այն գրեթե հրապարակել են եւ մարդիկ կարդացել են: Այն վերջերս հրապարակվեց նաեւ Հայաստանում: Ադրբեջանցիներն ասացին, որ այս ծրագրի մասին կարելի է մտածել: Իրանի արձագանքը շատ դրական էր: Թուրքիայինը խիստ մերժողական չէր: Ամենաբացասական արձագանքը լսվեց Հայաստանից ու Մոսկվայից: Մասնավորապես Անդրանիկ Միհրանյանից: Բայց Միհրանյանը Հայաստանի կամ հայ ժողովրդի բարեկամը չէ: Նա ռուսական կայսերապաշտական օրակարգն է առաջ մղում: Նա ավելի շատ է նվիրված նախկին խորհրդային տարածքով մեկ ռուսական պետության ծավալման գաղափարին, քան ինչ-որ այլ գործի: Դժբախտաբար դա այդպես է:

– Այս ամիս դուք մտադիր եք առաջին անգամ այցելել Անդրկովկաս: Նշանակու՞մ է դա, որ ձեր գաղափարներն ավելի ընդունելի են դարձել հայերի ու ադրբեջանցիների համար:

– Ես Անդրկովկաս եմ գնում որպես մասնավոր անձ եւ արդեն զրույցներ եմ ունեցել այդ երկրների դեսպանների հետ: Քանզի այժմ ես կառավարությունը չեմ ներկայացնում, կարող եմ ավելի արմատական գաղափարներ արտահայտել, հորդորելով մարդկանց մտածել: Բացի այդ, հույս ունեմ շատ բան սովորել: Երբեմն ինձ թվում է, որ եթե բախտ վիճակվեր լինել Հայաստանում, մասնավորապես Զանգեզուրում, հոդվածս գրելուց առաջ, գուցե եւ չգրեի այն, ինչ գրել եմ:

– Իսկ ի՞նչ է մտածում ձեր առաջարկների մասին Ամերիկան:

– Ամերիկայում իմ ծրագրից ավելի են սարսափած, քան որեւէ այլ վայրում: Պատճառն այն է, որ ես փորձում եմ համոզել, որ նախկին ԽՍՀՄ-ի ներքին սահմանները ձեւավորվել են ոչ պատմական գործընթացների արդյունքում, այլ գծվել են Մոսկվայի կողմից այնպես, որ անընդհատ լարվածություն պահպանվի եւ հեշտ լինի կառավարել կայսրությունը: Դժբախտաբար ԱՄՆ-ն այժմ դարձել է ստատուս քվոյի ջատագով: Մենք առաջին երկիրն էինք, որ դուրս եկանք կայսրությունից: Այն ժամանակ մենք մեր սեփական պատկերացումներն ունեինք կայսրության ներքին սահմանների վերաբերյալ: Դա երկուհարյուր քսան տարի առաջ էր: Այժմ, ցավոք, մենք ավելի ու ավելի շատ ենք վերադառնում դեպի միջնադար: Մենք պրոբլեմներ չենք սիրում, չենք ուզում, որ աշխարհը մեզ անհանգստություն պատճառի: Իրականությունը սա է. ես ոչինչ չեմ լսել, ոչինչ չգիտեմ: Եւ Լեռնային Ղարաբաղի մասին ամերիկացիները, իրոք, ոչինչ չգիտեն: Իմ կյանքի ընթացքում չեմ հիշում մի ժամանակաշրջան, որ ամերիկյան լրատվական միջոցներն այնքան քիչ տեղեկություններ հայտնեին հայերի մասին, որքան հիմա: Չեմ կասկածում, իհարկե, որ հայ լրագրողներն անում են ձեզնից կախված ամեն ինչ: Բայց հարցն այն է, որ ամերիկացիներն ավելի ու ավելի ինքնամփոփ են դառնում:

Ամեն դեպքում որեւէ առաջարկություն անելիս մենք պետք է ելնենք հիմնարար սկզբունքներից, ժողովրդավարության սկզբունքներից՝ այն է, բոլոր մարդիկ իրավունք ունեն ընտրել իրենց իշխանությունները, եւ ազգերի ինքնորոշման իրավունքը կարեւոր իրավունք է, որ չպետք է սահմանափակվի գոյություն ունեցող սահմաններով միայն այն պատճառով, որ այս սահմանների պահպանումը ավելի հարմար է: Ցավն այն է, որ նրանք, ովքեր հիշեցնում են այդ սկզբունքների մասին, ընկալվում են, որպես արմատականներ: Այս ամենի պատճառով է, որ Անդրկովկասում Արեւմուտքն ամեն ինչ թողել է Ռուսաստանին: Դժբախտությունն այն է, որ այս պարագայում կարճաժամկետ առումով Հայաստանն է շահում Ռուսաստանի միջամտությունից, հեռանկարային առումով՝ Ադրբեջանը: Կարճաժամկետ առումով Ադրբեջանն է կորցնողը, հեռանկարում՝ Հայաստանը: Իմ նպատակն է փորձել դուրս գալ այս շրջանակից: Գուցե իմ գաղափարները լավագույնը չեն, գուցե դրանք ընդհանրապես սխալ են, բայց ես ուղղակի ուզում եմ, որ մարդիկ ձերբազատվեն սահմանափակումներից ու ավելի լայնախոհ մտածեն: Գիտե՞ք արդյոք, որ այսպես կոչված Գոբլի ծրագիրն ընդամենը մի պարբերություն է իմ 29 էջանոց հոդվածում: Դա ընդամենը մի առաջարկություն է, որը կարելի է քննարկել:

Վերջապես պետք է հաշվի առնել, որ հայ ժողովրդի դարավերջի ողբերգությունը կարող է կրկնվել հաջորդ դարասկզբին: Ես չեմ ուզում, որ դա տեղի ունենա: Ես առաջարկս արել եմ, որպես հայ ժողովրդի մեծ բարեկամ, որպեսզի կանխեմ ցեղասպանությունը, կանխեմ հետագա տարածքների կորուստը:

Ես արել եմ այս առաջարկը, քանի որ համոզված եմ, որ հայերն աշխարհի մեծագույն ժողովուրդներից են եւ գոյատեւելու իրավունք ունեն: Եթե այս հիմնահարցը չլուծվի, հայ ժողովրդի ճակատագիրն ավելի կվտանգվի:

Երիտասարդ տարիներիս ես մի քանի անգամ վերընթերցել եմ Ֆրանց Վերֆելի «Մուսա լեռան 40 օրը» եւ կարող եմ ասել, որ ցանկացած ոք, ով կարդացել է այս գիրքը, պետք է հասկանա, որ Հայաստանը արեւմտյան քաղաքակրթության անբաժանելի մասն է:

ՓԱՍՏ

digitised by A.R.A.R.@

1902 թ. արաբական Սաուդյան տոհմի էմիր Իբն Սաուդը Ռաշիդյանների դեմ մղած մարտերից հետո վերանվաճեց Նեջդի գավառի կենտրոն Էր Ռիադը: Ավելի ուշ Նեջդի եւ միացված մարզերի սուլթան դարձած Իբն Սաուդը 1925 թ. նվաճեց մահմեդականների սրբավայր Մեքքան ու Ջեդդա նավահանգիստը եւ 1926 թ. հունվարին իրեն հռչակեց նաեւ Հիջազի թագավոր: 1932 թ. նա Սաուդյան Արաբիան հռչակեց թագավորություն եւ այնտեղ իշխեց մինչեւ 1953 թ., թողնելով 40 օրինական որդիներ:

Սաուդյան Արաբիան բացարձակ կրոնապետություն է: Էր Ռիադի կենտրոնում՝ Մեծ մզկիթի դիմաց գրեթե ամեն

Աբդալլահին, եթե երկրի ղեկավարումը կրկին ստանձնելու հույս ունենար:

Գահաժառանգի օրենքների համաձայն կատարված այդ ընտրության նպատակն է մի կողմից արեւմտյան գործակիցների շրջանում վարչակարգի կայունության տպավորություն ստեղծել, իսկ մյուս կողմից վերջ դնել տոհմական խարդավանքներին: Բայց տեւական կլինի՞ արդյոք Աբդալլահի իշխանությունը: Փարիզում գործող Արաբական երկրների հետազոտական կենտրոնի տնօրեն Անտուան Բասբուս «Էքսպրես» հանդեսի էջերում այն միտքն է հայտնում, թե Սաուդյան Արաբիայում այսուհետեւ միապետները կարող են միմյանց հաջորդել այնպես արագ, ինչպես

վարիզը: Ֆահդի երկու որդիներ՝ 45-ամյա նահանգապետ Մոհամմեդը եւ 23-ամյա գործարար Աբդել Ազիզը, եւ Սուլթանի երկու որդիներ՝ 46-ամյա մեծահարուստ Խալեդը եւ դարձյալ 46-ամյա Բանդարը եւս գահակալական լուրջ հավակնություններ ունեն: Ի դեպ, Բանդարը երկրի դեսպանն է ԱՄՆ-ում եւ մեծ դեր է խաղում զենքի առեւտրական պայմանագրերի կնքման մեջ:

Քանի դեռ Ֆահդը ողջ է եւ որոշակի ազդեցություն ունի, երկրում դժվար թե հանուն գահի բացահայտ վեճեր կամ խառնակություններ սկսվեն: Բայց Սաուդյան գահաժառանգին ընդդիմացող եւ նույնիսկ դրա օրինականու

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Արաբիա. Իբն Սաուդի պառակտված որդիները

ուրբաթ հանցագործների հրապարակային պատիժներ եւ գլխատումներ են կազմակերպվում: Միայն 1995 թ. գլխատվել է 150 մարդ՝ նախորդ տարվանից կրկնակի շատ: Շարիաթի համաձայն՝ այս պատիժը նախատեսված է ծանր հանցանք գործած անձանց եւ թմրադեղերի առեւտրականների համար: Իսկ անդամահատումները, ճիպոտահարումները եւ ներկայումս սակավ կիրառվող քարկոծումները նախատեսված են համապատասխանաբար գողերի, ոգելից խմիչք օգտագործողների եւ անհավատարիմ կանանց համար: Նավթադոլարների թագավորությունում միապետները հաջորդում են միմյանց, բայց իսլամական քաղաքականությունը չի փոխվում: Ամեն օր աշխարհի մոտ մեկ միլիարդ մահմեդականները նամազի ժամերին շրջվում են դեպի Մեքքա: Եւ այդուհանդերձ, չնայած իր միակողմանի դերին եւ ազդեցությանը, Սաուդյան Արաբիան ճգնաժամի մեջ հայտնվեց 1995 թ. նոյեմբերի վերջերին այն բանից հետո, երբ 74-ամյա Ֆահդ թագավորը ծանր հիվանդության պատճառով գահը ժամանակավորապես զիջեց հայրական գծով իր եղբայրներից մեկին՝ 73-ամյա էմիր Աբդալլահ իբն Աբդ ալ Ազիզին: Բայց այդ նշանակումը, ինչպես նաեւ իսլամական օրենսդրության՝ շարիաթի կիրառմանն ուղղված կրոնական ոստիկանության ջանքերը հազիվ թե վերջ դնեն սաուդյան շուրջ 4000 իշխանների ու իշխանուհիների գահատենչ ձգտումներին:

35.6 մլրդ տոննա նավթի պաշարներ (համաշխարհային պաշարների 1/4-ը) ունեցող Սաուդյան Արաբիան աշխարհում նավթ արդյունահանող խոշորագույն պետությունն է, եւ դրա շնորհիվ սաուդյան բռնապետությունը դեռ երկար ժամանակ կօգտվի արեւմտյան տերությունների հանցավոր թողտվությունից: Բայց թագավորության ներսում արդեն իսկ խմորումներ են սկսվել եւ գահակալության համար անթաքույց պայքար է ծավալվել: Թեեւ Ֆահդ թագավորը պաշտոնապես դեռ չի հրաժարվել գահից, ամենքի համար պարզ է, որ նա իշխանությունը չէր հանձնի 1982 թվականից իր իրավահաջորդ նշանակված

Նախկին ԽՍՀՄ-ում 1982-1985 թթ.: Թեեւ Իբն Սաուդի առնվազն 12 որդիներ ու թոռներ լրջորեն հավակնում են տիրել գահին, Աբդալլահը նրանց նկատմամբ որոշակի առավելություններ ունի:

Այդ խոստումնալից անձնավորությունը հայտնի է նրանով, որ չի փորձում Ֆահդ թագավորի նման կախման մեջ լինել ԱՄՆ-ից: Նա 1963 թվականից ազգային գվարդիայի հրամանատարն է, որի 77 հազար մարտիկների մեծ մասը բեդվիններ են: Սակայն մարտիկները հակաահաբեկչական պատրաստություն են անցել ԱՄՆ-ում ու Մեծ Բրիտանիայում, եւ դա Աբդալլահին ստիպում է հենարան փնտրել արաբական ճամբարում: Աբդալլահի առջեւ ծառացած ամենալուրջ խոչընդոտը թերեւս այն է, որ նա միայն կիսով չափ է Ֆահդի եղբայրը եւ մայրական գծով սերում է Շամմար ցեղից, որի տոհմապետերից մեկն է ինքը:

Մինչդեռ Ֆահդը իր վեց եղբայրների հետ (մայրական գծով) Սուդեյրի ազդեցիկ ցեղից է: Ֆահդի գահակալության տարվանից (1982 թ.) Սուդեյրիներն ավելի են զորեղացել ու հարստացել: Մասնավորապես, Ֆահդի եղբայր Սուլթանը 1962 թվականից պաշտպանության եւ օդուժի նախարարն է, Աբդալլահի գլխավոր ախոյաններից մեկը: Ֆահդի մյուս եղբայրներից Նայեֆը երկրի ներքին գործոց նախարարն է, Սալմանը՝ Էր Ռիադի կառա-

թյունը վիճարկող ուժերն սպասում են հարմար պահի: Խոսքը նախ եւ առաջ արմատականների մասին է: Ճակատագրի հեգնանքով՝ դա տեղի է ունենում այն երկրում, որի գահատոհմը

մինչեւ 1990 թ. հովանավորել է արմատական շարժումներն Աֆղանստանում, Պաղեստինում եւ Բոսնիայում: Իսկ որում գլխավոր ընդդիմադիր ուժը կազմում են ոչ թե շիա փոքրամասնության ներկայացուցիչները, այլ հենց սուննի ֆաղիհները, որոնք Սաուդյան Արաբիան համեմատում են շահական ժամանակաշրջանի Իրանի հետ: Նմանություններ իրոք կան, կաշառակերություն, իշխանավորների կամայականություններ, խոշտանգումներ, ամերիկացիների զգալի ներկայություն (Սաուդյան Արաբիայում այժմ ապրող 35 հազար ամերիկացիներից 13 հազարը զինվորականներ են):

Իսլամականների ծայրահեղ թեւը կոչ է անում բռնի ուժով տապալել Սաուդյան գահատոհմը: Միջազգային զորախմբերի կազմում մահմեդական որոշ երկրներում մարտնչած շուրջ 5000 մարտիկները եւս վատ են հարմարվում խաղաղ կյանքին: Բայց ընդհանուր առմամբ ընդդիմությունը մնում է շատ մասնատված: Ինչպես ասում են նախկին մոջահեդներից շատերը, «ընդդիմությանը Խոմեյնի է պետք»:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆԸ

ՀԱՄԱՌՈՏ

ՄԱԿ-ում խուճապահար են հաստիքների առաջիկա կրճատման պատճառով

ՄԱԿ-ի կենտրոնակայանն այս օրերին նման է տագնապահար մեղվաբույնի: Միջազգային կազմակերպության աշխատակազմը մտահոգ է առաջիկա կրճատումների ծավալից, որն առաջինն է ՄԱԿ-ի 50-ամյա պատմության մեջ: Ենթադրվում է պակասեցնել 14 հազար աշխատակիցներից 1150-ին՝ 550 մասնագետների եւ 600, տեխնոլոգների ու սպասարկու անձնակազմի աշխատողների: Կրճատումների պատճառը վերջին տարիներին ՄԱԿ-ում միջոցների սղությունն է: Ընդհանուր ժողովը կազմակերպության բյուջեն հաստատել է 2,6 միլիարդ դոլլար: Դա 154 միլիոնով պակաս է ՄԱԿ-ի քարտուղարության խնդրածից: Աշխատակազմի կրճատումը թույլ կտա տնտեսել 118 միլիոն: Մնացյալը հարկ կլինի հայթայթել ՄԱԿ-ի բազմաթիվ գործողությունների ծախսերի սահմանափակման հաշվին:

«ՌՈՅԹԵՐ»

Ալժիր. Ծայրահեղականները վերսկսեցին ահաբեկչական գործողությունները

Ալժիրի մայրաքաղաքում մահմեդական ծայրահեղականները կրկին վերսկսեցին ահաբեկչական գործողությունները: Ականի երկու հզոր պայթյունից կիրակի օրը զոհվեց 17 եւ վիրավորվեց 20-ից ավելի մարդ: Մեծ վնաս է հասցվել հարակից շինություններին, որոնցից շատերն ավերվել են: Պայթյունից առաջացած հրդեհից այրվել են մոտակայքի բնակելի շենքերն ու հասարակական սննդի օբյեկտները: Երկրի իշխանությունները հայտարարել են, որ կտրուկ միջոցներ կձեռնարկվեն ու կուժեղացվի պայքարն ահաբեկչության դեմ:

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՏԵԽՆԻԿԱ

Ի՞նչ զենքեր կկիրառվեն 21-րդ դարի պատերազմներում

Մարտի դաշտ, որտեղ զենքերը հզոր են, սակայն ոչ մահացու եւ հեռաղեկավարվող ռազմական ինքնաթիռները թռչում են ձայնից 12 անգամ արագ. ըստ կանխատեսման այսպիսին կլինեն 21-րդ դարի պատերազմական գործողությունները:

Միացյալ Նահանգների օդային ուժերի հետազոտողները իրենց «Նոր աշխարհի հեռապատկերները» ուսումնասիրության մեջ նշում են, որ էլեկտրամագնիսական զենքը բանալի է հաղթանակի համար:

«Հիրավի, թվում է, որ միկրոալիքայինը ապագայի զենքն է: Այն խոցում է զենքերի համակարգերը եւ կապի համակարգերը», ասաց Ջին Հոլը՝ զեկուցումը հանրությանը ներկայացնելիս:

30, թերեւս նույնիսկ 15 տարի անց բեռնակիրները կխոցվեն թիկունքից՝ մարտական տրանսպորտում տեղադրված միկրոալիքային մարտկոցներով, որոնք արագորեն կներխուժեն հակառակորդի տարածք եւ կոչնչացնեն նրա հրամանատարական ու ղեկավարման կենտրոնները:

Ապագայի օդային ուժերում անձնակազմ չունեցող կլինեն հեռաղեկավարվող ռազմական ինքնաթիռները (ՀՌԻ, անգլերեն՝ uninhabited combat aircraft՝ UCAV): Դրանք արդեն գոյություն ունեն, մի քանիսը կիրառվում են Բոսնիայում հետախուզական նպատակներով եւ գնահատվում են իրենց էժանության եւ զոհեր պատճառելու պակաս ռիսկի համար:

Սակայն նման ինքնաթիռների հաջորդ սերունդն ուրիշ կլինի, որոնք նախատեսված կլինեն զոհի ու մարտի համար, ռազմադաշտ կբերվեն հզոր բեռնատար ինքնաթիռներով եւ կկառավարվեն օդաչուների կողմից, որոնք նստած են թիկունքի իրենց բազաներում, համակարգչային էկրանների առաջ:

«Շատ աղբյուրներից, ներառյալ ինքը՝ ՀՌԻ-ն, հավաքված ինֆորմացիան բազմաթիվ կրկնակներ ունեցող մանրաթելերով եւ արբանյակային կապով մեծ արագությամբ կհասցվի Գործադիր վերահսկողական կենտրոն, որը տեղակայված է Միացյալ Նահանգներում», ասված է հաշվետվության մեջ:

Տեխնոլոգիական հետազոտություններն արդեն հնարավորություն են տալիս հաշմանդամներին հեռավորության վրա աշխատեցնել համակարգիչները: Այդ հնարավորությունը տալիս է էլեկտրոնային համակարգը, որն ուղեղի ազդանշանները փոխակերպում է համակարգչային տվյալ հրահանգների: Հոլը կարծում է, որ այս համակարգը կունենա ռազմական կիրառություն:

Նախատեսվում է, որ նոր սերնդի ինքնաթիռները հնարավորություն կունենան նաեւ արձագանքելու մարդկային ձայնին, բայց այս պահին «մարտական ինքնաթիռների վերահսկման տեխնոլոգիան դեռ չի հասունացել», ընդունում են հաշվետվության հեղինակները:

Հետազոտողների համար լուրջ խնդիր է հաջորդ սերնդի ռազմական գործողությունների նյութական ապահովումը: Մեծ հզորության ինքնաթիռները, որ կարող են թռչել մինչեւ 19.000 կիլոմետր առանց վերալիցքավորվելու, կարող են օգտակար լինել «ինտենսիվ ապահովման» գործողությունների համար:

Այս ինքնաթիռները ունակ կլինեն 7000 մետր բարձրությունից զցել իրենց բեռը 10–20 մետր ճշտությամբ, որի հնարավորությունը կապահովվի շնորհիվ արբանյակային կապի:

Տիեզերական սարքեր ունենալը շատ կարեւոր է հաջորդ սերնդի պատերազմական գործողությունների համար եւ հաշվետվությունը խորհուրդ է տալիս բարելավել համագործակցությունը քաղաքացիական եւ ռազմական արբանյակային համակարգերի միջեւ, ինչպես նաեւ հասնել տիեզերական թռիչքների էժանացման: Այդ նպատակին հասնելու միջոցների թվում նշված է արբանյակների ավտոմատ վերահսկողական կենտրոնների ստեղծումը, ուղեծրերը փոխելու համար էլեկտրական հոսանքի կիրառումը եւ բարձրակարգ համակարգչային ծրագրավորման ներդրումը:

Ինքնաթիռի ուղղահայաց վայրէջքը եւ թռիչքը, որ շատ է պատկերվում ֆիլմերում, դժվար թե տեղ գտնեն ապագա մարտադաշտերում: Այս ինքնաթիռները թանկ են գործարկելու համար, չնայած օգտագործման անհերքելի առավելությունների: Օդային ուժերը փորձում են փոխարենը կատարելագործել կարճ թռիչքուղի օգտագործող ինքնաթիռները:

Ստրատեգիական տեսակետից ավերումը չի կարող լինել ամենալավ միջոցը ապագա պատերազմական գործողությունները իրականացնելու համար: Հաշվետվությունում ասվում է. «Զանգվածային ոչնչացման զենքերի վրա հարձակումը հեշտ է թողնել կամ կենսաքիմիական անշարժ ամպերի տարածմամբ: Շատ լուծումներ կան, որոնք կանխարգելեն այդ զենքերը առանց դրանք ոչնչացնելու»:

Ահաբեկչությունը կամ «քաղաքային պատերազմական գործողությունները» նույնպես քննարկված են հաշվետվության մեջ, սակայն հրապարակավ չեն ներկայացվել:

«Համապատասխան զինամթերքը նշանակված է մի զենք, որ կարող է շատ մեծ կիրառություն գտնել քաղաքային պատերազմական գործողությունների ժամանակ եւ պատանդների ազատագրման դեպքերում», ասված զեկուցման մեջ:

Ն.Տ.-ԱՖ

«ԷՔՍՊՐԵՍ».

Մեյջորն ուզում է գարնանն Օլսթերում անցկացնել ընտրություններ

Բրիտանիայի վարչապետ Ջոն Մեյջորը մտադիր է այս տարվա գարնանը Հյուսիսային Իռլանդիայում կազմակերպել ընտրություններ, անտեսելով ամերիկացի սենատոր Ջորջ Միտչելի գլխավորած հանձնաժողովի խորհուրդները, որը կոչ է անում Օլսթերում անհապաղ խաղաղական բանակցություններ սկսել: Մեյջորի ծրագիրը կարող է վտանգավոր հետեւանքներ ունենալ, քանի որ Օլսթերի կաթոլիկ համայնքի ղեկավարները դեմ են ընտրությունների անցկացմանը:

Կաստրոն վախենում է Իսպանիայում աջերի հաղթանակից

Կուբայի ղեկավար Ֆիդել Կաստրոն մտահոգ է այն բանից, որ մարտի 3-ին Իսպանիայում կայանալիք օրենսդրական ընտրություններում կարող են հաղթանակ տանել աջ ուժերի ներկայացուցիչները: Կաստրոն հիանալի հարաբերությունների մեջ է ներկայիս Իսպանիայի վարչապետ Ֆելիպե Գոնսալեսի կառավարության հետ եւ երկյուղներ ունի, թե իսպանացի աջերի հավանական հաղթանակը կը կխոչընդոտի եվրամիության եւ Կուբայի համագործակցությանը:

Հո Շի Մինում «մշակութային աղբ» այրեցին

Վիետնամի Հո Շի Մին քաղաքի իշխանությունները կազմակերպեցին հրապարակային խարույկ, այրելով տասնյակ հազարավոր գրքեր, տեսաժապավեններ, կոմպակտ եւ համակարգչային սկավառակներ, դրանք բնութագրելով որպես «մշակութային թունավորված նյութեր»: Այդ միջոցառումն իրականացվեց «սոցիալական չարիքների»՝ անառակության, պոռնկագրության, թմրադեղերի, մոլեխաղերի դեմ ծավալված պայքարի շրջանակներում, որ Վիետնամի կառավարությունն սկսել է այս տարվա սկզբներին:

Ռուսական զենքի վաճառքը 1995 թ. աճել է 60 տոկոսով

Ռազմարդյունաբերությունը Ռուսաստանում գտնվում է համեմատաբար բարվոք վիճակում: 1995 թ. զենքի արտահանումը նախորդ տարվա համեմատությամբ ավելացել է 60 տոկոսով: Ինչպես հաղորդում է «Ռոսվոորուժենիե» ընկերությունը, զենքի արտահանումից Ռուսաստանն անցյալ տարի ստացել է 2.7 մլրդ դոլլար, որ կազմում է զենքի համաշխարհային առեւտրի 13.6 տոկոսը: Վաճառքի նոր պայմանագրեր են կնքվելու Ֆիլիպինների, Ինդոնեզիայի, Թաիլանդի եւ Հարավային Ամերիկայի որոշ երկրների հետ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Այսօր աշխարհը գիտի ստալինյան բռնությունների մասին, բայց մեր նպատակն է նախ այդ անասնական անդունդի մեջ Հայաստան աշխարհի կրած վերքերը ցույց տալ, այն ինչ հոգացել էր 1 սարի առաջ տեղին Լուիզ Սիմոնը եւ ինչ առաջարկվեց մեզ նկարել, պատմում է Զարեհը: Ֆիլմը նվիրված է բոլոր 80 տարեկան է, եւ շատերը մահանում են: 95-ի հոկտեմբերին եղանք Կոլիմայում: 600 կմ Օխոտի ծովով նավարկեցինք, մինչեւ հասանք այն գյուղին, որտեղ Միշա անունով 70-ամյա մի բռնադատված հայ էր ապրում: Ստալինի մահից հետո չի ուզեցել վերադառնալ: Զարմացել էր. հանի տարի հայերեն չէր խոսել: Ընդհանրապես Բառնաուլից մոտ 4 ժամվա ճանապարհ է գնոցի ամենամեծ ախտառավայր Տայգուևը, որը հայերն են կառուցել: Անքիլ-անհամար հայերի գերեզմաններ ու տարօրինակ հանդիպում: Էլմիածնից ախտորված Ներսիսյանների ընտանիքի շառավիղը Գալինա Արմենակովնան, գերմանացի ամուսնու հետ: Շատերը, ասում է Զա-

«Լռության» մեջ ապրած սերունդը պատմում է

Զարեհի Հայաստանում նկարած 3-րդ ֆիլմը վավերագրական է (նա նաեւ ֆիլմի ոեժիսորն է): «Կոչեմ ատյանդ...» վերնագիրը կրող ֆիլմը, որ ստալինյան բռնությունների մասին է, նկարահանվում է տիկին Լուիզ Սիմոն Մանուկյանի գաղափարով եւ նրա Նյու Յորքում վերջերս գնած ստուդիայի տեխնիկայով: 95-ի հոկտեմբերի 1-ից սկսված նկարահանումներն այսօր ավարտին են մոտենում, հավաքվել է 90 ժամանոց տեսանյութ: Ֆիլմի սցենարի հեղինակն է Հովիկ Հովեյանը: Օպերատորը Արտավազդ Փելեշյանի հետ երկար տարիներ աշխատած Վահագն Տեր-Հակոբյանն է, տնօրենը Գեւորգ Ավետիսյանը:

Վ. Տեր-Հակոբյան, Հ. Հովեյան, Զ. Ծղնավորյան, Մագադան, 1995

բռնադատվածներին: Մեր նպատակն էր հայ մարդու միջոցով համազգային բան ցույց տալ: Բավականաչափ դժվար աշխատանք էր այն իմաստով, որ երբ Ամերիկայում նման բան նկարեին, կաշխատեին մի ողջ ինստիտուտ, ներկայացնում է Զարեհը: 4 հոգանոց մեր խմբին Հայաստանում օգնեցին «Հուշամատյան» ընկերությունը, հատկապես Ռոզա Ղալումյանը, ԿԳԲ-ից Արմեն Մանուկյանը, Մոսկվայում «Մեմորիալ» ընկերությունը: Հանդիպել եւ խոսեցել ենք մոտ 200 բռնադատվածի: 90 ժամանոց տեսանյութն, իհարկե, պետք սեղմվի ֆիլմում, բայց դա սախտիվային կարեւոր նյութ է եւ պետք պահպանվի: «Ես միտում եմ, երբ հեղինակը կարդում չի երեւում: Հարցազրույցների հեղինակ Հովիկ Հովեյանը կադրից դուրս է, իսկ խցիկը կենտրոնանում է անձնավորեր դեմքերի, ճակատագրերի վրա: «Մի մարդու մասին ողբերգություն է, միլիոնների՝ վիճակագրություն» Ստալինի միտքը ֆիլմում «կոտրվում է»: «վիճակագրությանը» միլիոն ողբերգություն դառնալով, պատմում է ֆիլմի ռեժիսորը: Նյութն օր առաջ պետք հավաքվեր: Այդ մարդկանց արդեն 70-

ղես հեռավոր հանդիպումներ շատ եղան: Կոլիմայի փոխնախագահը հայ է՝ Ստեփան Աղասարյան, մեզ շատ օգնեց: Միակողմանի ֆիլմ չէինք ուզում անել, պետք խոսեր եւ «մյուս կողմը» դահիճը կամ մարդը, եւ Մագադանի նախահանգստում ամառնվածներին դիմավորող ու ճամբար ուղեկցողը: Խոսեցել ենք նաեւ գնդակահարվածների երեխաներին: Այլ քայլան երկրամասում նկարեցինք նաեւ ռուսների, ուկրաինացիների, գերմանացիների, որոնք մեր հայրենակիցների հետ կողք կողքի են ապրել: Նրանց հիշողություններում հանախ ներկայանում է հայ չինարար մարդը:

ռեր, խոստովանում էին անկեղծաբար, ամաչո՞ւմ էին, թե՞ դժվար էր վերապրելը, դա էլ մասնելու առիթ է: Բայց մեր նպատակը ծանր ֆիլմ ստեղծելը չէր, ֆիլմի խորհուրդը լավատեսական է», նկատում է Զարեհը: «Ինչ ճանաչված դեմքերի կհանդիպենք ֆիլմում», հարցին ռեժիսորն առանձնացնում է Եղենա Բոներին, Վիկտոր Համբարձումյանին, Գեւորգ Էմինին: Հրաչուհի Ջինանյանը պատմում է, թե ինչպես է Հայաստանի ռադիոյով հաղորդել Ստալինի մահվան լուրը: «Սովետնիցինի դեռ չի հաջողվել նկարել, ստալինյան ժամանակաշրջանի գլխավոր գեներալ Դմիտրի Վոլկոգոնովին, չհասցրեցինք մահացավ»:

Ֆիլմի լեզուն հայերեն է, բայց դրսում ցուցադրելու համար անհրաժեշտ է, որ անգլերեն տեքստ կամ հնչի, կամ ռուսերենի տառերով: Ստեղծագործական խմբի կարծիքով, «Կոչեմ ատյանդը» կցուցադրվի 96-ի աշնանը, ԱՄՆ-ում, Ռուսաստանում, Եվրոպայում եւ, իհարկե, Հայաստանում: «Հիմա ուրիշ բան չէի էլ ուզենա նկարել, եզրափակում է Զարեհը: Այս ամիսների ընթացքում շատ բան տեսա, լսեցի: Հասունացա»:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ԿԻՆՈ

1996-ի Օսկարի հավանական թեկնածուները

Այսօր, փետրվարի 13-ին, ԱՄՆ-ում կսկսվեն առաջիկայում տրվելիք Օսկար ամենամյա մրցանակաբաշխության թեկնածու ֆիլմերի առաջադրումները: Ըստ «Նյուզուիք» հանդեսի կանխագուշակումների, Հոլիվուդն այս անգամ բավականաչափ լուրջ ու արժեքավոր ֆիլմ չունի ներկայացնելու եւ վախ կա, որ 1995-ի ընթացքում նկարահանված ամերիկյան ֆիլմերը չկարողանան օտարերկրյա ֆիլմերի մրցանակաբաշխությանը դիմանալ:

Արտոնյալական այս մրցանակաբաշխությունը հիմնվել է 1927 թվին զարկ տալու ամերիկյան ֆիլմարտադրությանը: Չնայած տարեցտարի ամեն ֆիլմերի վրա Հոլիվուդում այժմ միլիոններ են ծախսվում (40-ից մինչեւ 100 միլիոն դոլլար, մեծ դերասանները առավելագույն 20 միլիոն դոլլար են ստանում), այնուհանդերձ լուրջ արժեք ներկայացնող բովանդակալից ֆիլմեր չեն արտադրվում, որ մրցութունակ լինեն: Ֆիլմերը գնալով ավելի-ու ավելի են դառնում ճոխկային, սովորական ու անվերջ: «Հոլիվուդը գնալով ավելի անտարբեր է դառնում իր արտադրանքի հանդեպ», ասում է «Անձրեւի մարդը» ֆիլմի ռեժիսոր Մարկ Ջոնսոնը:

Այս տարվա թեկնածության ամենաշատ հավանականությունն ունեն Օլիվեր Ստոունի «Նիքսոն», վերջերս Անգլիայի թագուհու կողմից լորդի կոչման արժանացած Անթոնի Հոփկինսի դերակատարությամբ ֆիլմերը:

Ռոն Հոուարդի արդեն հանած «Ապոլո-13» ֆիլմը, արդեն վերջին 2 տարիներին երկու Օսկար վաստակած Թոմ Հանկսի դերակատարությամբ եւ տարվանցի ռեժիսոր Անգ Լիի «Բանականություն եւ զգայունություն» ֆիլմը (ըստ Ջեյն Օսթինի համանուն վեպի), ճանաչված դերասանուհի Էմմա Թոմփսոնի դերակատարությամբ:

Առաջինի վերաբերյալ տարաձայնություններ շատ են: Նախ հակառակ կա ժողովրդի կողմից «խարդախ Դիկի» Ռիչարդ Նիքսոնի անձի վերաբերյալ: Երկրորդ ֆիլմը տիեզերագնացության մասին է, եւ հավանաբար այնքան տեխնիկական հագեցվածությունն է առաջնային: Երրորդի ռեժիսորը, ինչպես նշվել է, օտարերկրացի է:

Արտասահմանյան ֆինանսավորմամբ նկարահանված թեկնածության ներկայացվելիք հավանական ֆիլմերից են «Թոմինգով Լաս Վեգասը» Ֆրանսիայի հետ համագործակցությամբ 3.5 մլն դոլլար արժողությամբ ֆիլմը, որն արդեն Նյու Յորքի եւ Լոս Անջելեսի կինոքննադատների կողմից արժանացել է «Տարվա լավագույն ֆիլմը» մրցանակին եւ «Բեյբի» ավստրալիական խոզուկ խոզի մասին պատմող ֆիլմը, որը նույնպես բարձրագույն դասի է արժանացել կինոքննադատների ազգային ընկերության կողմից:

Անսպասելի հաջողության կարող է արժանանալ եւ թեկնածու առաջադրվել Թիմ Ռոբինզի «Մահապատժի մատը քայլելիս» ֆիլմը, որն ունի կինոսկզբնական դեր գալու երկու հասկացողի՝ ներքին ուժ եւ հասարակական կարեւորություն: Դերակատարներն են Շոն Պեն եւ Սյուզան Սարանդոն:

Այլոց հավանական թեկնածուներն են Մել Գիբսոնի «Քաջասիրտը», Հոլանդական «Ռիչարդ 3-րդը», «Արժանանալը», Ռոբ Ռայների «Ամերիկայի նախագահը», Թեոդոր-Ձվիդեոֆի «Փզոսանք» փավերագրական ֆիլմերը:

Հ. Թ.

ԿՈՐՈՒՍՏ

Մահացավ ճարտարապետ Սպարտակ Կնտեխցյանը

Անդառնալի կորուստ ապրեց հայ ճարտարապետների ընտանիքը: Ծանր, դաժան հիվանդությունից հետո վախճանվեց հայ ճարտարապետության ականավոր դեմքերից մեկը, հանրապետության վաստակավոր ճարտարապետ, երկրորդ համաշխարհային պատերազմի դաշտերում խոցված, պատերազմի երկրորդ կարգի հաշմանդամ Սպարտակ Աղասու Կնտեխցյանը:

Գյումրվա Կնտեխցյան նշանավոր գերդաստանի նույնքան նշանավոր հայրդու՝ Աղասի Կնտեխցյանի միակ ժառանգ որդին, որ ոչ միայն ականավոր ճարտարապետ էր, այլեւ մեր ազգային, ռուս եւ համաշխարհային գրականության ու մշակույթին խորագիտակ մտավորական, որ մայրաքաղաքի գրուցասեր արվեստագետների մշտական հավաքատեղիների ոչ միայն ունկնդիրն, այլ բանիմաց զրուցակիցն էր՝ նրանց ցանկալի ընկերն ու բարեկամը լինելով:

Նա մայրաքաղաքի այն չորս ճարտարապետներից մեկն էր, որին հանձնարարել էին Երեւանի նորակառույց մետրոպոլիտենի չորս կայարաններից մեկի (ներկա դեռևս «Մարշալ Բաղրամյան») նախագծումն ու կառուցումը, որ հաջողությամբ իրականացավ: Կնտեխցյանի մտքի արգասիքը եղավ «Մոսկվա» կինոթատրոնի ամառային դահլիճը, Չենրատեսության հրապարակի Յորնաղբյուրը:

Շատ-շատ մտահղացումներ էլ մնացին անկատար:

Չկա այլեւս հայ մշակույթի, գրականության ու արվեստի շահագրգռություններով ապրող հայրենասեր մտավորականը, որ երկար ու ծիգ տարիներ աշխատել է ճարտարապետական ամենաբարձր հաստատություններում, գլխավորել «Երեւաննախագիծ» ինստիտուտի ճարտարապետների խմբեր:

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

«Հայ մշակույթի ճակատագիրը մազից կախված չէ»

Մեր շաբաթ օրվա համարում տպագրված «Միլիոնրի Արթ. Իրական եւ ոչ մտացածին, մի փակիր աչքերդ» հոդվածին արձագանքել է Արմենոտեխի տնօրեն Տիգրան Հակոբյանը, որի նամակը տպագրում ենք ամբողջությամբ:

«Ազգ» օրաթերթի նախորդ համարում «Գոյակ» ընկերակցության ղեկավար Արմեն Մազմանյանը, վկայակոչելով, իբր թե վերջերս կայացած... մեր հանդիպումը, «մեղքերել է» իբր թե իմ «խոսքերը». «ինձ եւ Արմենոտեխին այդ շենքը պետք չէ»:

Հիշեցնեմ, որ խոսքը արվեստի աշխատողի տան (այսպես կոչված «ԱԴՐԻ») մասին է, որը կառավարության որոշմամբ անհատույց օգտագործման է հանձնվել Արմենոտեխ պետական յուրահատուկ գործակալությանը:

Ցավում եմ, որ իրեն արվեստագետ համարող անձը եւ պատասխանատու կադրով է ստել, քանի որ վերջերս Մազմանյանի հետ հանդիպում չեմ ունեցել եւ, բնականաբար, այդպիսի բան չեմ ասել:

Հասկանում եմ Մազմանյանի ոչ ճիշտ խորամանկ տակտիկան: Մտածում է ասուլիսային կարծիք ձեւավորել, խոսել ինչ-որ փայլուն նպատակների մասին, ուղեկցի հեստ, Արմենոտեխի «ԱԴՐԻ» մուտքը գործելը ներկայացվի մահացու հարված հայ մշակույթին:

Ես չեմ կիսում այն կարծիքը, որ հայ մշակույթի ճակատագիրը մազից է կախված: Համոզված եմ, որ Արմենոտեխի առջեւ դրված խնդիրները ոչ պակաս կարեւոր են, եւ այդ խնդիրները լուծելու համար մեզ հասարակությունը եւ պետությունը (եւ ոչ թե ինձ) Մաշտոցի 48 հասցեով տարածքն անհրաժեշտ է: Վստահ եմ, որ կառավարության որոշումը կկատարվի:

Մեկ այլ թերթում «Շրջանում» (10 փետրվարի, 96 թ.) «Գոյակի» ղեկավարը սպառնում է (ավելի շատ դա շանտաժի է նման), որ եթե չտիրանա շենքին, կհրաժարվի այս երկրի քաղաքացիությունից եւ հետո (արդեն, երեւի «տուրիստի» կարգավիճակով) ինքնահրկիզման ակցիա կկատարի:

Հարգում եմ յուրաքանչյուրի ընտրությունը եւ իրավունքները, սակայն խորհուրդ չեմ տալիս: Ի վերջո կյանքը տարածքից թանկ է, նույնիսկ երբ այն քաղաքի կենտրոնում է: Իսկ դերասանական համեստ տաղանդի դրսեւորումը դատարկ է, բեմահարթակին:

ԴՊՐՈՑՆԵՐ

Գեղարվեստի դպրոցը արվեստի գործուն օջախ

Դիլիջանի Հովհաննես Շարամբեյանի անվան գեղարվեստի մանկական դպրոցը գոյության 25 տարիների ընթացքում մեծ աշխատանք է տարել: Ներկայումս 12 դասարաններում սովորում է 120 աշակերտ:

Մանկը դեկորատիվ կիրառական արվեստի կաբինետում ծանոթանում են ծեռագործության գաղտնիքներին, սովորում կարպետագործություն, ժանյակագործություն, ասեղնագործություն եւ գորգագործություն: 45 տարվա մանկավարժական փորձ ունեցող Նուբիկ Մալխասյանը նույն ավյունով ասեղնագործություն է սովորեցնում, ծանոթացնում հայկական ժանյակի գաղտնիքներին: Անհրաժեշտ նյութերի եւ հումքի ծեռքբերման խնդրում դպրոցին օգնում են Իջեւանի գորգագործարանը եւ Դիլիջանի տրիկոտաժի ֆաբրիկան: Գեղանկարչության, դեկորատիվ կիրառական եւ փայտի դեկորատիվ ծեւավորման դասարաններում հիմնական առարկաներից բացի խորացված ուսումնասիրում են նաեւ հայ եւ համաշխարհային արվեստի պատմություն: Ավարտական դասարաններում, ըստ նախասիրության, ուսումնասիրում են նաեւ գրքեյնեագործություն, տիրապետում են ժամրաձեւի հմտություններին: Տարեվերջին, ուսման 4-րդ տարում, աշակերտները կերպարվեստի այս կամ այն ճյուղից պաշտպանում են դիպլոմային աշխատանք: Գեղարվեստի մանկական դպրոցը ավարտելուց հետո շատերը ուսումը շարունակում են Իջեւանի կիրառական արվեստի քոլեջի Դիլիջանի մասնաճյուղում: Ժամանակ առ ժամանակ կրթօջախը հովանավորվում է քաղաքի ծեռնարկությունների կողմից:

Դպրոցի տնօրենությունը առաջիկայում որոշել է արտասահմանում կազմակերպել դեկորատիվ կիրառական արվեստի ցուցահանդես-վաճառք, որի հասույթը կօգտագործվի դպրոցի կարիքների համար: Տարին 2 անգամ քաղաքի տարբեր դպրոցներում բացվում է դպրոցի սաների աշխատանքների ցուցահանդես, տարին փակվում է ցուցահանդեսով: Դպրոցի տնօրեն Մարիետա Թոլայանը տեղեկացրեց, որ նպատակադրվել են հյուսիսային ոեգիոնում ստեղծել կերպարվեստի ակադեմիա:

ՆԵԼԼԻ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Տագնապ «Բոկա Խունիորսում»

Մարադոնային ասում են. «Քիչ խոսիր եւ շատ աշխատիր»

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ. Արգենտինացի լրագրող Խուան Կառլոս լա Տերզայի ստորագրությամբ եւ վերը նշված վերնագրով «Ֆրանս ֆուտբոլը» իր վերջին համարում հոդված է տպագրել «Բոկա Խունիորսում» տիրող ծանր իրավիճակի եւ թիմի ներս Դիեգո Մարադոնայի բարդ հարաբերությունների մասին: Կարծում ենք, այժմ կհետաքրքրի մեր ընթերցողներին, առավել եւս, որ վերջերս «Բոկա Խունիորսը» իր ուժերը չափեց Հայաստանի ազգային հավաքականի հետ (1-1): Հոդվածը թարգմանաբար ներկայացնում ենք ընթերցողների ուշադրությանը:

«Ամառը սաս եղավ Բոնաերեսի կողմերը: Ակումբի նոր նախագահ Մորիս Մակրիի գալը, անվանի մարզիչ Կառլոս Բիլարդոյի ներկայությունը հույս էին տալիս մտածել, որ լավ հեռանկար պետք է բացվեր «Բոկա Խունիորսի» համար, մանավանդ որ «երկար քիթը» (Բիլարդոն) վերջապես համաձայնել էր Մարադոնայի հետ, որպեսզի վերջինս թիմի մարզումներին, ուսումնամարզական հավաքներին եւ մրցումներին ներկա չլինի: Բայց այս խաղաշրջանի առաջին արդյունքները չարդարացրին թիմի երկրպագուների սպասելիքները: «Բոկան», որ Մար Դել Պլատայում տեղի ունեցած մրցաշարում պարտվեց «Ինդեպենդիենտեից», Մենդոզայում 0-1 հաշվով զիջեց նաեւ իր մշտական մրցակցին «Ռիվեր Պլեյտին»: Այդ երկու հանդիպումներից հետո «կապույտ-ոսկեգույնները» («Բոկայի» գույները) Բուենոս Այրեսում շատ խաբուսիկ են երեւացել Հայաստանի Հանրապետության ազգային հավաքականի հետ խաղում: «Ռիվերի» դեմ բացակա Մարադոնան, որը լավ մարզավիճակում չէր, Հայաստանի թիմի դեմ խաղաց: Պայմանագիրը, որ ստորագրված էր «Ամերիկա-TV-ի» հետ, Մարադոնային պարտավորեցնում էր, որ պետք է մասնակցի նաեւ ընկերական խաղերի, որոնց թվում այս խաղն էր: Մարադոնան լավ չխաղաց: «Աստղն» իրեն անվայել ձեւ էր տվել եւ առաջին անգամ «Բոկայում» մեղադրանք հնչեց նրա հասցեին: Մարադոնային ասել էին, որ հարկավոր է խաղադաշտում ավելի քիչ խոսել եւ շատ աշխատել: Խաղից հետո Մարադոնան սովորության համաձայն, իր մարզաշապիկը տրիբունա էր նետել, սակայն ժողովուրդն այն ետ էր ուղարկել: Սրանից ավելի վատ բան «աստղի» համար լինել չի կարող: Մարադոնան իրեն համապատասխան մարզավիճակում չէ եւ այդ պատճառով չի կարող իրեն լիովին դրսեւորել: Ինքը Մարադոնան, այդ մասին շատ լավ գիտի եւ հայտարարեց, որ այս ամառը չի խաղա, եւ քանի որ չի կարող ֆուտբոլիստի համազգեստ հագնել, ապա իր գործընկերոջ Բեսո Մարսիկոյի շապիկը կհագնի: Մարադոնան դրանով ուզում է պաշտպանել իր խաղընկերոջը, որին «Բոկայի» ղեկավարները հանել են թիմից: Բեսո Մարսիկոն հրաժարվում է հեռանալ թիմից, քանի որ «Բոկան» իրեն 450 հազար դոլարի պարտք ունի վճարելու: Մարադոնան իր հերթին ուզում է կարգավորել այս հարցը եւ ակումբի նախագահ Մակրիից պահանջում է, որ գումարը տա: Իսկ վերջինս պատրաստ չէ Մարադոնայի հետ խոսել:

Տարին լավ չսկսվեց ոչ Մարադոնայի եւ ոչ էլ «Բոկայի» համար»:

Ֆուտբոլի ապագան Աֆրիկայում է

«Էթնիկական կոտորածների, սովի եւ փախստականների մասին ողբերգական լուրերի կողքին ֆուտբոլի ասպարեզում աֆրիկյան մայրցամաքի արձանագրած հաջողությունները իրոք արժանի են ուշադրության:

Ավելի քան 150 հազար մարդու կյանք խլած հինգ տարվա արյունալի քաղաքացիական պատերազմից հետո Լիբերիայի ազգային հավաքականի նորամուտը ՀԱՀ-ում կայացած Աֆրիկայի գավաթի խաղարկությունում զգալի երեւույթ էր, որը ստիպեց մեծ թվով երկրպագուների 4 հազար կմ կտրել անցնել, հասնելու համար Դուրբան քաղաքը, որտեղ հանդես եկավ մեր ժամանակների լավագույն ֆուտբոլիստ ճանաչված 29-ամյա Ջորջ Վեան, գրում է «Նյուզուիք» հանդեսը:

Այսօր Աֆրիկայում մեկ ֆուտբոլը դարձել է փրկածների հավաս ներելու միակ բնագավառը: Ավելի քան 350 աֆրիկացիներ այժմ ընդգրկված են Եվրոպայի առաջին եւ երկրորդ կարգի խմբերում: Գանան հաղթանակ է տարել մինչեւ 17 տարեկան խաղացողների աշխարհի վերջին երեք առաջնություններից երկուսում: Երրորդում հաղթող է ճանաչվել Նիգերիան: Այս հանգամանքները հաշվի առնելով 1998-ին Ֆրանսիայում կայանալիք աշխարհի գավաթի առաջնության համար ֆուտբոլի միջազգային ֆեդերացիան երեքի փոխարեն հինգ տեղ է հատկացրել աֆրիկյան խմբերին. Իսկ անցյալ դեկտեմբերին Վեան, որը հանդես է գալիս «Միլանում», ինչպես հայտնի է, դարձավ առաջին աֆրիկացին, որը նախ ճանաչվեց 1995 թ. Եվրոպայի, ապա աշխարհի լավագույն ֆուտբոլիստ: ՖԻՖԱ-ի նախագահ Ժոաո Ավելանժը հույս է հայտնել, որ հավանաբար 2006 թ. աշխարհի առաջնությունն անցկացվելու է աֆրիկյան մի որեւէ երկրում: Այդ գործում մեծ դեր են խաղացել ՀԱՀ-ում վերջերս անցկացված Աֆրիկայի առաջնության խաղերը, հատկապես եզրափակիչը Նախագահ Նելսոն Մանդելայի եւ 80 հազար հանդիսականների ներկայությամբ, որոնք «ցնցող հաջողություն» են արձանագրել:

Սակայն հարցն այն է, թե երկրներից ո՞ր մեկը կկարողանա, ֆինանսական առումով, կազմակերպել նման մրցաշար: Մեծ մասը հազիվ է կարողանում իր հավաքականը ոտքի դնել: Տոմսերը ժամանակին չստանալու պատճառով Կամերունի հավաքականը ուշացումով հասավ Յոհանեսբուրգ, որի հետեւանքով էլ, հավանաբար, 0-3 հաշվով պարտվեց ՀԱՀ-ի հավաքականին: Սիերա Լեոնի ֆուտբոլիստները քիչ էր մնում հրաժարվեին առաջնությանը մասնակցելուց այն բանի համար, որ վերջին րոպեին նրանց հայտնեցին, թե օրական 50-ի փոխարեն 30 դոլար են ստանալու: Բայց, ըստ երեւույթին, Վեայի նման խաղացողները կփրկեն դրությունը: Այս տարի նա իր գրպանից է վճարել իր թիմի համար գնդակներ եւ համազգեստներ գնելու գումարը եւ նույնիսկ ՀԱՀ մեկնելու տոմս է գնել իր ընկերներից մի քանիսի համար:

«Պայմանները, որոնցում պարապում են, սարսափելի են: Երբ մենք եվրոպացիների պայմաններն ունենայինք, մեր բնական ընդունակություններով կշլացնեինք աշխարհին», ասել է նա «Նյուզուիքի» թղթակցին: Վեան ծնվել է Մոնրովիայում: Ընտանիքի 14 երեխաներից մեկն է: Երեք տարեկանում նրա հայրը մահանում է եւ նրան խնամում է տատիկը:

1987-ին Կամերունի մի թիմի հետ պայմանագիր է կնքում եւ թողնում տունը: Մի տարի անց Եվրոպա է մեկնում եւ Մոնակոյում յոթ տարի «փայլում» տեղի թիմում: Անցյալ աշնանը Վեան տեղափոխվեց «Միլան»: Նա այժմ վաստակում է տարեկան 2.4 միլիոն դոլար, դրան գումարած երեք տարվա ժամկետով պայմանագիր իտալական կոշիկի մի գործարանի հետ, որի համար լրացուցիչ ստանում է 1 միլիոն դոլար: Այժմ հարցն այն է, թե ինչքան ժամանակ հետո աֆրիկյան մի երկիր կդառնա աշխարհի չեմպիոն: Իրենք աֆրիկացիները մոտ 10 տարի են նշում: Պելեն գտնում է, որ ֆուտբոլի ապագան Աֆրիկայում է: Եւ նա, ինչ խոսք, գիտակ է այդ հարցում:

Հ. Ծ.

ՇԱԽՄԱՏ

Վիգեն Միրումյանը լրացնում է միջազգային վարպետի նորման

Մոսկվայում ավարտին է մոտենում միջազգային մրցաշարը, որի մասնակիցների մեջ է նաեւ երեւանցի երիտասարդ շնորհալի շախմատիստ Վիգեն Միրումյանը: Վստահ անցկացնելով հանդիպումները, նա դեռ վերջին տուրից գերակատարեց միջազգային վարպետի համար սահմանված նորման: Վիգենը 10 հնարավորից վաստակել է 6,5 միավոր, այն դեպքում, երբ անհրաժեշտ էր 11 խաղերում հավաքել 6-ը:

Միրումյանը երրորդ անգամ հաղթահարեց միջազգային վարպետի սահմանագիծը: Իսկ դա նշանակում է, որ այս աշնանը Երեւանում անցկացվելիք ՖԻԴԵ-ի կոնգրեսում Վիգենին կշնորհվի բաղձալի կոչումը:

Մոսկվայում զուգահեռ անցկացվող կանանց միջազգային մրցաշարի վերջնագծում, ցավոք, հոգնեց Հայաստանի 14-ամյա չեմպիոնուհի Լիլիթ Մկրտչյանը: Նա տանուլ տվեց վերջին երկու հանդիպումները եւ մրցաշարն ավարտեց 9 հնարավորից վաստակելով 4 միավոր:

Գ. Հ.

Հիշասարքը հաղթում է Կասպարովին

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վեց հանդիպումից բաղկացած շախմատային մրցամարտ է անցկացվում աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովի եւ Այ Բի Էմ հիշասարքի միջեւ: Առաջին հանդիպումում հաղթել է հիշասարքը: Հաղթողին բարձր պարգեւ է սպասում՝ 400 հազար դոլար:

«ՖՈՐՄՈՒԼԱ-1»

Նախագահը վստահ է

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ, Վալանս, Ֆրանսիա

Ավտոսպորտի միջազգային ֆեդերացիայի (FIA) նախագահ Մաքս Մոսլեյի կարծիքով 1996 թ. «Ֆորմուլա-1»-ի համար պետք է լինի հագեցած եւ հետաքրքիր տարի: Առաջին մեկնարկը մարտի 10-ին տրվելու է Ավստրալիայի բաց առաջնությամբ: «Շումախերը «Ֆերարի»-, Ալեզին եւ Բերգերը «Բենետոն», Վիլնյովը «Ուիլյամս» մակնիշի մեքենաներով պետք է անորոշ կդարձնեն մրցումներին», հայտարարել է Մաքս Մոսլեյը Մեծ Բրիտանիայի լրագրողներին տված մամուլի ասուլիսում: Հավանաբար բրիտանական «ազգային» լինելու պատճառով նա հայտարարեց. «Բենետոնները կարող են այս տարի իրենց լավ դրսեւորել, սակայն կարծում եմ, Դեյմոն Հիլլը իր «Ուիլյամսով» ամենաուժեղը կլինի: Անցյալ մրցաշրջանում Հիլլը մի քանի անգամ «լավ պատասխաններ» տվեց Շումախերին (հաղթեց): Այս մրցաշրջանում Շումախերի «Ֆորմուլա-1»-ը մեզ համար դեռ հանելուկ է մնում: Նա կկարողանա՞ ավարտել իր մրցումները թե ոչ դժվար է ասել: Երբ «Ֆերարին» կարողանա մի հուսալի շարժիչ հատկացնել Շումախերին, նա այս տարի էլ կդառնա չեմպիոն: Երբ ոչ, Դեյմոն Հիլլը կհաղթի թե Ալեզիին եւ թե Բերգերին», ավելացրել է Մաքս Մոսլեյը: Այս մրցաշրջանում «Ֆորմուլա-1»-ով պետք է մրցեն 22 վարորդներ, որոնցից 2-ի մասնակցությունը դեռ անորոշ է: Այդ թիվը նախորդ տարվա համեմատ քիչ է: Այս խնդիրը չի մտահոգում Մաքս Մոսլեյին: «Մի մոռացեք, որ «Ֆորմուլա-1»-ի օրենքները սահմանվել են 20 մեքենաների համար եւ «Մեծ մրցանակի» գումարները բաժանվում են միայն առաջին 20 տեղ գրաված վարորդներին: Խնդիրն այն է, որ «Ֆորմուլա-1»-ը միշտ բանկ հաճույք է եղել թիմերի համար, որոնք նույնպես տառապում են միջազգային տնտեսական մեծ ճգնաժամից եւ չեն ուզում ավելորդ գումարներ վատնել: Սակայն, չնայած դրան, «Ֆորմուլա-1»-ը շարունակում է ավելի ժողովրդականություն վայելել: «Ուշադրության արժանի Հիլլի եւ Շումախերի միջեւ բանավեճերին,

Մաքս Մոսլեյ

որոնք հսկայական զանգվածների ուշադրությունն են գրավում: Այժմից տպավորություն է ստեղծվում, որ կարծես նրանք նախագահներ են», ասում է Մաքս Մոսլեյը: Անգլիացիներն այն կարծիքին են, որ Մաքս Մոսլեյը իր եւ իր նախագահած մարզաձեւի նկատմամբ մեծ վստահություն ունի: Նույն անգլիացիները Մոսլեյին համեմատում են «Տիտանիկի» նավապետի հետ, որը նավի ընկղմվելուց առաջ նույնպես ինքնավստահ էր:

ԽԾԱՆԿԱՐ

Ոսկանյանը Ռուսաստանի դրոշի ներքո

Մոսկվայում տեղի ունեցած ձյուդոյի միջազգային մրցաշարում 60 կգ քաշային կարգում բրոնզե մեդալակիր դարձավ մեր հայրենակից Ոսկանյանը, որը հանդես էր գալիս Ռուսաստանի հավաքականի կազմում:

Օլիմպիական ուղեգրերը վիճարկվեցին Բարսելոնում

Բարսելոնում տեղի ունեցած խոտի հոկեյի որակավորման մրցաշարերը որոշեցին Ատլանտայի օլիմպիական խաղերի ուղեգրերի տերերին: A խմբում հաջողություն ուղեկցեց Արգենտինայի, Գերմանիայի, Անգլիայի, Պակիստանի, Իսպանիայի եւ ԱՄՆ-ի հավաքականներին: B խմբում օլիմպիական ուղեգրերի տեր դարձան Ավստրալիայի, Մեծ Բրիտանիայի, Մալայզիայի, Հոլանդիայի, Հարավային Աֆրիկայի, Հարավային Կորեայի հավաքականները:

Քեմպեսը դեռ խաղում է

Արգենտինայի հավաքականի նախկին խաղացող, աշխարհի նախկին չեմպիոն Մարիո Քեմպեսը, որը հիմա 41 տարեկան է, պետք է մարզի ինդոնեզական թիմերից մեկին «Պելիտա Ջայաին» եւ միաժամանակ հանդես գա վերջինիս կազմում: 1978 թ. աշխարհի առաջնության գլխավոր ռմբարկուն (6 գոլով) եւ լավագույն ֆուտբոլիստը անցյալ տարի խաղում էր Չիլիի երկրորդ դիվիզիոնի «Ֆերնանդես Վիալ» թիմում:

Ամավիսկան վնասվածք ստացավ

Լուրջ վնասվածք ստացավ Մադրիդի «Ռեալի» եւ Իսպանիայի հավաքականի խաղացող Խոսե Էմիլիո Ամավիսկան, որին երեւի հիշում են մեր հանրապետության ֆուտբոլասերները: Ամավիսկան ծնկի վիրահատության ենթարկվեց: Նա որոշ ժամանակ ի վիճակի չի լինի խաղալ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ԱՇԽԱՐՀ

IMF-ը հաստատելու է սհազանգային դրություն

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, WSJ: Միջազգային արտարժութային հիմնադրամը (IMF) վերջին կարգադրություններն է անում համաշխարհային ֆինանսական սհազանգային դրություն՝ ստեղծելու ուղղությամբ: Նպատակն է խուսափել Մեխիկայում 1994 թ. տեղի արժույթի (պեսոյի) կտրուկ արժեզրկմանը համաշխարհային ֆինանսական շուկաներում հետեւած ցնցումների նման վայրիվերումներից: IMF-ը ծգտում է ժամանակին հասակ, ճշգրիտ տեղեկություն հավաքել յուրաքանչյուր երկրի ֆինանսական վիճակի ու արժույթի վերաբերյալ:

Լճացում նաեւ Ճապոնիայի՞ տնտեսությունում

ՏՈԿԻՈ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Վերականգնվում են լճացման ութամսյա ժամանակաշրջանից հետո Ճապոնիայի էկոնոմիկայի զարգացման նախկին տեմպերը: Դադարել է արտահանության ծավալների կրճատումը, նկատվում է կապիտալ ներդրումների եւ բնակարանային շինարարության ծավալների կայուն աճ: Երկրի էկոնոմիկայի համար այս բարենպաստ գործոններն են նշվում Ճապոնիայի տնտեսական պլանավորման վարչության հրապարակած ամենամսյա զեկուցագրում: Մինչդեռ մասնագետները հեռու են հուսադրող գնահատականներից: «Մեր աշխատանքի նպատակն է տնտեսությունը դուրս բերել լճացման վիճակից»: Այժմ մեզնից պահանջվում է ամրապնդել նկատվող միտումները», լրագրողներին հայտարարել է կառավարական գերատեսչության ղեկավարը:

Ճանապարհ Ջիբրալթարի տակով

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Բի Բի Սի ռադիոկայանի հաղորդման համաձայն, ծրագրվում է ստորգետնյա ճանապարհ անցկացնել Ջիբրալթարի տակով, որով Եվրոպան կմիանա Աֆրիկային: Սակայն Իսպանիան եւ մյուս շահագրգիռ պետությունները դեռ չգիտեն, թե ով է կատարելու ֆինանսական ծախսերը:

ՉԵՉՆԻԱ

Բանակցությունների արդյունքները խոստումնալից են

Երկարատեւ բանակցություններից հետո, երեկ ՌԴ զինված ուժերի հրամանատարության, Չեչնիայի ներկայիս իշխանությունների ներկայացուցիչների եւ Շատոյի շրջանի դաշտային հրամանատարների միջեւ ստորագրվեց հրադադարի պայմանագիր, որի համաձայն ռուսական զինված ուժերի մի խմբաքանակ արդեն դուրս բերվեց շրջանի տարածքից: Դրա դիմաց շրջանի զինված միավորումների հրամանատարությունը պարտավորվեց հանձնել իրենց մոտ գտնվող զրահատեխնիկան եւ զենքը: Պայմանագրի ստորագրումից հետո Չեչնիայում տեղակայված ՌԴ զինված ուժերի հրամանատար Տիխոմիրովը դրական գնահատեց հակամարտ կողմերի միջեւ երկխոսության արդյունքները եւ ծնաց բերված պայմանավորվածությունը: Տիխոմիրովը հույս հայտնեց, որ Շատոյի շրջանի օրինակին կհետեւեն նաեւ մյուս շրջանների դաշտային հրամանատարները: Սկսված գործընթացին չխանգարելու համար նա դիմեց ՌԴ Պետդումային խնդրելով հետաձգել տարածաշրջանի պատգամավորական հանձնախումբ ուղարկելը: Սակայն, չնայած նախազգուշացմանը, երեկ Գրոզնի ժամանեցին այդ հանձնախմբի անդամները, որոնք մտադիր են Չեչնիայում ստեղծել մշտական գործող պատգամավորական վերահսկող խմբեր: Այդպիսի խմբերից մեկը գեներալ Էդուարդ Վորոբյովի ղեկավարությամբ կգտնվի Գրոզնիում, իսկ մյուսը Կոնստանտին Բորովոյի գլխավորությամբ կտեղակայվի Դուդաեւի կողմից վերահսկվող Չեչնիայի հարավում: Դուդաեւը հավանություն է տվել այդ նախաձեռնությանը: Իրադրությունը կարող է կտրուկ սրվել, քանի որ հայտնի դարձավ, որ անհայտ զինված անձանց կողմից երեկ, օրը ցերեկով Ուրուս Մարտանի կենտրոնում գերի է վերցվել շրջանի միլիցիայի աշխատակից Ալեքսանդր Մարկինը եւ տարվել անհայտ ուղղությամբ: Միջադեպը հետաքննում են Չեչնիայի իրավապահ մարմինները:

ՎԱԳԻՆԱԿ ԲՈՒՂԴԱՐՅԱՆ

ՓՆՏՐՈՒՄ ԵՄ

վարձով բնակարան քաղաքի կենտրոնում կամ մետրոյի կայարանների մոտ:
Զանգահարել՝ 25-60-09

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

էժան գնով սեփականացված խանութ 120 քմ մակերեսով:
Հասցեն Դավիթ Բեկ
Զանգահարել 531773, 531017 հեռախոսահամարներով:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վաճառվում է երկհարկանի սեփական տուն տնամերձ հողամասով (7 սենյակ),
հեռախոսներ 55-63-62, 57-40-23:
Հասցեն. Աբարբեկյան փողոց 173 (Չարենցի եւ Գնունու փողոցների հատման տեղում):

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

բնակարանի դռների հավաքածի, դաշնամուր «Բելառուս», կանացի մուշտակ (48-50 չափսի):
Զանգահարել՝ 24-87-38

ԱՅԱՔՍ

Ֆիրման փետրվարի 26-ից մարտի 4-ը կազմակերպում է տուրիստական ուղեւորություն

Ե Գ Ի Պ Տ Ո Ս

ԿԱՀԻՐԵ- 3 օր, ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ- 4 օր

Հանեքի շրջագայություն, ծախսերը առեւտուր

☆☆☆ 630 ԱՄՆ դոլարի համարժեքով
☆☆☆☆ 670 ԱՄՆ դոլարի համարժեքով
☆☆☆☆☆ 710 ԱՄՆ դոլարի համարժեքով (օրական 2 անգամ սնունդ)

ՊՈՒՇԿԻՆԻ 43Ա. 531573, 524564

MEDECINS SANS FRONTIERES
ARTSEN ZONDER GRENZEN

POST OPENING IN MSF-BELGIUM

TITLE OF POST:	Medical Doctor
JOB DESCRIPTION:	Cooperation in drug distribution program Help in assimilating data Help in teaching program in local health structures (ambulatory health posts, policlinic, hospital) Ability to move
LOCATION:	Noyemberian
LANGUAGE KNOWLEDGE:	French or English, Armenian, Russian
SALARY:	200 USD Monthly Accommodation is paid by MSF

Applicants are kindly invited for the interview with their resumes at 1:00 PM on Saturday, February 17.

ADDRESS:	8a Raffi St., Yerevan
PHONE:	56 53 08

@rminco
Global Telecommunications

ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ՑԱՆՑ

ԱՐՄԻՆԿՈ ԱՅՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄ Է.

- ✔ էլեկտրոնային փոստ (E-mail)
- ✔ INTERNET համաշխարհային ցանցի բազային մուտք
- ✔ Օպերատիվ ինֆորմացիա ամբողջ աշխարհից Ձեր կոմպյուտերի էկրանի վրա
- ✔ Հնարավորություն Ձեր մասին տեղեկացնելու ամբողջ աշխարհին

Մեր հասցեն.
Երեւան, Իսահակյան 28, 3 հարկ
✆ 52-63-26, Fax: 28-50-82
E-mail: support@arminco. com.

SHARM

«Շարմ»-ը եւ Հայաստանի «ԿՎՆ» ասոցիացիան ընդունում են ԿՎՆ-ի հեռուստատեսային հանրապետական 4-րդ առաջնությանը մասնակցելու հայտեր:

Հայտերն ընդունվում են մինչեւ մարտի 15-ը: Տեղեկանքների համար զանգահարել 56-55-57, 52-79-71:

ԿՎՆ-ի հայկական լիգան Ռուսիների եւ հնարամիտների միջազգային ակումբ անցնելու առաջին քայլն է:

ՀՈՎՍԱՓԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՆՀԱՆԳԻՍՏ ԶԱՆԳԵՐԻՑ

Ձեզ զանգահարողի հեռախոսահամարի որոշիչով բազմաֆունկցիոնալ հեռախոսային կցորդ՝

ԿԱԼԿՈՏՐՈՆ

Առավելությունները

սնուցումը հեռախոսային գծից
100 համարի հիշողություն
աշխատում է ցանկացած հեռախոսի հետ
Երաշխիք
6 ամիս

Հեռախոս 83-76-45 (ժամը 10-20)

Sputnik
Սպուտնիկ

ՍՊՈՒՏՆԻԿ

հանրահայտ տուրիստական ֆիրմայի հետ Դուք կարող եք մեկնել
Ֆրանսիա, Իսպանիա, Բենիլյուքսի երկրներ, Եգիպտոս Հունաստան, Սիրիա, Թուրքիա, ՄԱԷ (Դուբայ) Հնդկաստան և Բրազիլիա,
որտեղ հաճելի ժամանցը կարելի է զուգակցել մեծածախ առևտրական կետերից շահավետ գնումների հետ:

Եթե Դուք թերթի լույս ընծայման օրից 15 օրվա ընթացքում դիմեք «ՍՊՈՒՏՆԻԿ» ֆիրմա, Ձեզ հետ ունենալով այս կտրոնը, կօգտվեք ֆիրմայի ծառայությունների շահույթից 5-40 % զեղչով:

Հասցեն 375009, Երևան, Մոսկովյան 31

Հեռ. 564-303

«Պարբերականի» հրատարակչության տպարան. Երեւան 23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Պատվեր 2044 Տպաքանակը 3000 Ստորագրված է տպագրության 12. 02. 1996 Գինը 75 դրամ

digitised by A.R.A.R.@